

Vergaderjaar 2007–2008

31 474

Voorjaarsnota 2008

Nr. 1

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 23 mei 2008

1. Inleiding

De Voorjaarsnota 2008 is de eerste rapportage van het kabinet over de uitvoering van de begroting 2008. Hierin geeft het kabinet tevens een overzicht van ramingsbijstellingen voor het begrotingsjaar 2008 ten opzichte van de Miljoenennota 2008. Deze bijstellingen zijn gebaseerd op nieuwe macro-economische ramingen uit het Centraal Economisch Plan van het CPB en inzichten over de begrotingsuitvoering. In de Miljoenennota 2009 wordt een toelichting gegeven op het voorgenomen beleid van het kabinet voor 2009 en de bijbehorende meerjarenramingen.

De Voorjaarsnota 2008 wordt dit jaar gepresenteerd tegen de achtergrond van een onzekere economische situatie. De turbulentie op de internationale financiële markten, de hoge olieprijs en de dreiging van oplopende inflatie zorgen voor onzekerheden in de Nederlandse economie. Op dit moment bekoelt de economie, maar groeit deze nog steeds. Daarnaast is de werkloosheid laag. We moeten echter niet uitsluiten dat ook Nederland de komende jaren nog meer te maken krijgt met de gevolgen van de kredietcrisis en/of de effecten van hogere inflatie. Dit vereist een behoedzaam, maar ook vertrouwenbevorderend en zorgvuldig (begrotings-) beleid van het kabinet. De begrotingsregels van het kabinet met vaste uitgavenkaders, helpen om stabiele beleidskeuzes mogelijk te maken in onzekere economische tijden.

Het EMU-saldo 2008 komt naar huidige inzichten uit op een overschot van 0,9% BBP. Dat is 0,4%-punt beter dan in de Miljoenennota 2008 werd verwacht. De verbetering wordt voornamelijk veroorzaakt door een opwaartse bijstelling van de inkomstenramingen. De uitgavenkaders worden gehandhaafd.

In deze nota wordt achtereenvolgens ingegaan op de economische situatie (§ 2), de ontwikkeling van de uitgaven (§ 3), de ontwikkeling van de inkomsten (§ 4) en de gevolgen voor het EMU-saldo en de EMU-schuld (§ 5).

2. Economische ontwikkeling

In deze paragraaf wordt op de economische ontwikkeling van Nederland ingegaan. Naar aanleiding van het verzoek van de Tweede Kamer wordt in deze paragraaf uitgebreider ingegaan op het economische beeld dan voorgaande jaren. Ook wordt stilgestaan bij de conclusies van de IMF Artikel IV consultatie en van het OECD-rapport over het economische beeld van 2008.

De Voorjaarsnota is gebaseerd op het Centraal Economisch Plan (CEP) van het CPB. Onderstaande tabel geeft de wijzigingen in de ramingen van de belangrijkste macro-economische variabelen weer ten opzichte van de Miljoenennota 2008.

Tabel 1: Overzicht macro-economische variabelen 2008

	VJN 2008	MN 2008	Vershil
Volume BBP (in %)	2¼	2½	- ¼
Prijs BBP (in %)	2¼	2	¼
BBP (x miljard euro)	586	582	4
Contractloonstijging markt (in %)	3¼	3¼	0
Inflatie (CPI in %)	2½	2	½
Lange rente (in %)	4	4½	- ½
Werkloosheid (in duizenden personen)	310	311	- 1
Eurokoers (in dollars)	1,45	1,35	0,10
Olieprijs (in dollars)	87	75	12

Het CPB raamt de economische groei voor 2008 op 2¼%. Dit is lager dan het economische topjaar 2007 (3,5%), maar er is nog steeds spanning in de economie in 2008. De terugval is volgens het CPB deels te wijten aan de doorwerking van de kredietcrisis op de reële economie. In de CPB-raming raakt de kredietcrisis de reële economie via verschillende kanalen: hogere rentes voor bedrijven, een afname van de wereldhandelsgroei en een daling van de aandelenkoersen in het eerste kwartaal van 2008. De groei wordt in 2008 echter nog wel breed gedragen door export, consumptie en investeringen. De contractloonmutatie blijft hoog in 2008 door een krappe arbeidsmarkt, maar is niet gewijzigd ten opzichte van de Miljoenennota 2008.

Het CPB waarschuwt dat zijn CEP-ramingen met meer onzekerheid zijn omgeven dan anders, omdat er onzekerheid is over de doorwerking van de kredietcrisis op de Nederlandse economie. Deze onzekerheid betekent dat er een grote kans is op slechtere maar ook op betere uitkomsten. In theorie kan de kredietcrisis via een aantal kanalen doorwerken op de reële economie. Zo kan een lagere wereldhandel (vanwege een daling van de economische groei in belangrijke handel landen) leiden tot een daling van de Nederlandse export. Ook kan lenen minder eenvoudig worden door een hogere rente en minder kredietverstrekking. Dit leidt weer tot minder consumptie en investeringen. In de derde plaats kunnen lagere beurskoersen leiden tot lagere consumptie. Tot slot kan zowel het producenten- als het consumentenvertrouwen dalen door de kredietcrisis. Dit kan weer leiden tot minder consumptie en investeringen.

De analyses van het IMF¹ en de OECD² sluiten aan bij het CPB. Beide organisaties ramen een groei voor 2008 die dicht bij de groeiraming van het CPB ligt (IMF: 2,1%³ OECD: 2,4%⁴). Zowel het IMF als de OECD

¹ IMF, Kingdom of the Netherlands- The Netherlands 2008 Article IV Consultation: preliminary Conclusions, March 2008.

² OECD, OECD economic surveys Netherlands, January 2007.

³ IMF, World Economic Outlook, April 2008.

⁴ OECD, OECD economic surveys Netherlands, January 2007.

verwachten dat de economische groei in 2008 lager is dan in 2007, maar dat de Nederlandse groei boven het gemiddelde van het eurogebied blijft. Daarnaast ondersteunen het IMF en de OECD de analyse van het CPB dat de arbeidsmarkt in 2008 krappere wordt en de lonen daardoor verder stijgen.

Naast risico's die samenhangen met de kredietcrisis (IMF beschrijft 3 risico's die samenhangen met kredietcrisis: kredietverstrekking, wereldhandel en aandelenkoersen) schetst het IMF ook een risico over olieprijsen. Volgens het IMF kunnen al deze factoren zowel mee- als tegenvallen voor de Nederlandse economie. De OECD wijst naast de kredietcrisis nog op het risico van een krappere arbeidsmarkt in combinatie met een afkoelende economie zoals aan het begin van deze eeuw. Toen begonnen lonen fors te stijgen, terwijl de economie juist begon af te koelen. Dit zorgde ervoor dat het latere economische herstel langer op zich liet wachten. Deze situatie moet volgens de OECD nu worden voorkomen.

Zowel het IMF als de OECD besteden ook aandacht aan de Nederlandse huizenmarkt. Het IMF schrijft in zijn World Economic Outlook (WEO) dat de Nederlandse huizenprijsstijging niet geheel verklaard kan worden vanuit de door IMF gekozen indicatoren. Dit kan een indicatie zijn van overwaardering, zoals het IMF zelf suggereert. Echter, waarschijnlijker is dat er ook andere oorzaken aan ten grondslag liggen die het IMF simpelweg niet in de analyse heeft betrokken. In recente contacten met het IMF wordt een veel genuanceerder beeld van de Nederlandse huizenmarkt geschetst dan ten tijde van de WEO. Andere studies ondersteunen dit. Schattingen van de OECD¹ laten zien dat het risico van een correctie op de huizenmarkt laag is. De OECD herhaalt dit ook in haar landenexamen, maar zegt tevens dat er ook indicaties zijn van een kleine overwaardering en verwijst dan naar een oude versie van een CPB-studie. Een update van deze CPB-studie² toont juist dat er in 2007 geen overwaardering is op de huizenmarkt. Een studie van het Ruimtelijk Plan Bureau (RPB)³ sluit hierbij aan. Kortom, het beeld van de Nederlandse huizenmarkt is genuanceerder dan IMF ten tijde van de WEO schetste, maar dit zegt niet dat actuele huizenprijzen niet kunnen dalen.

Tot slot is de huidige economische situatie het best te omschrijven als een afkoelende economie. Recent gepubliceerde CBS-cijfers wijzen hierop. Zo bleek in mei dat het eerste kwartaal 2008 met maar 0,2% gegroeid is ten opzichte van het voorgaande kwartaal. Overigens past dit realisatiecijfer bij de raming van het CPB van 2¼% groei, waarbij het CPB een bescheiden kwartaal op kwartaalgroei vooronderstelde. Daarnaast is het aantal vacatures in het eerste kwartaal 2008 licht afgenomen en is de banengroei in het eerste kwartaal 2008 verder afgezwakt. Ook is het consumenten- en producentenvertrouwen in april weer licht verder gedaald.

3. Kadertoetsing

In deze paragraaf worden de belangrijkste wijzigingen aan de uitgavenkant van de begroting toegelicht ten opzichte van de Miljoenennota 2008. De wijzigingen worden zowel voor het totale kader (tabel 2) als voor de verschillende budgetdisciplinesectoren (tabellen 3, 7 en 8) weergegeven.

¹ OECD, Are houseprices nearing a peak, a probit analysis for 17 OECD countries, 2006.

² CPB, Is de huizenprijs in Nederland overgevalueerd?, april 2008.

³ RPB, Betaalbaarheid van koopwoningen en het ruimtelijk beleid, oktober 2006.

Tabel 2: Ontwikkeling totale kaders sinds Miljoenennota 2008 (x € miljard)

	2008
Miljoenennota 2008	0,0
Rijksbegroting in enge zin	- 0,1
Sociale Zekerheid en Arbeidsmarktbeleid	0,0
Zorg	0,1
Voorjaarsnota 2008	0,0

Het totale uitgavenkader is sluitend, zoals afgesproken in het Coalitie-akkoord. Ten opzichte van de Miljoenennota 2008 blijven de SZA-uitgaven vrijwel ongewijzigd, terwijl de uitgaven onder het kader RBG-eng een onderschrijding van 0,1 mrd en de Zorguitgaven een overschrijding laten zien van 0,1 mrd.

Rijksbegroting in enge zin

Tabel 3: Ontwikkeling uitgaven Rijksbegroting in enge zin (x € miljard)

	2008
Kadertoetsing Miljoenennota 2008	0,0
<i>Macro-economische ontwikkeling</i>	
Nominaal (CEP)	- 0,4
EU-afdrachten en HgIS	- 0,4
Winst DNB en dividenden	- 0,3
<i>Beleid</i>	
Motie Van Geel	0,2
CAO-politie	0,1
Onderwijs/Kinderopvang	0,4
Wonen en wijken	0,3
Asiel (incl. ODA)	0,1
Jeugd en Gezin	0,1
Superdividend Schiphol	- 0,4
<i>Overig</i>	
Exportkredietverzekering (Congo)	0,2
Schuldsanering Antillen en kasritme Infracfonds/MEP	- 0,4
Doorwerking GF/PF	- 0,1
In=uitaakstelling	0,4
Overig	0,1
Onderschrijding Voorjaarsnota 2008	- 0,1

Het macro-economisch beeld op basis van het *Centraal Economisch Plan* (CEP) leidt tot een ruilvoetwinst omdat de kaderaanpassing groter is (op basis van de prijsstijgingen van de nationale bestedingen) dan de bijstelling van de loon- en prijsgevoelige uitgaven op de rijksbegroting. Bij de *afdrachten aan de Europese Unie* doet zich in 2008 een meevaller voor. Deze is onder meer ontstaan door een vertraagde terugontvangst uit Brussel, die daarom niet meetelt bij de berekening van het EMU-saldo 2008. Bij de *Winstafdracht De Nederlandsche Bank*, evenals bij de *dividendontvangsten* doen zich meevallers voor.

De *motie-Van Geel* (aangenomen bij de Algemene Politieke Beschouwingen) is in 2008 deels aan de uitgavenkant deels aan de lastenkant verwerkt. Als dekking is onder meer een deel van de beleidsreserve ingezet en een deel van de dekking is inter-temporeel en belast daarmee het kader in 2008.

De incidentele meerkosten van de *CAO-politie* zorgen voor een tegenvaller in 2008 van 0,1 mrd. De meerkosten worden inter-temporeel gecompenseerd in de jaren 2010 tot en met 2014.

Onderwijs en Kinderopvang

Voor 2008 wordt een overschrijding in de kinderopvang verwacht van 0,5 mrd die generaal gecompenseerd wordt. Tevens wordt ter dekking van de problematiek bij het overige deel van de OCW-begroting een intertemporele schuif geaccommodeerd (- 0,1 mrd).

Voor de toekomst wordt – zonder nadere maatregelen – een forse verdere stijging van de uitgaven aan kinderopvang voorzien. Volgens de meest recente inzichten loopt deze overschrijding op tot bijna 1,2 mrd in 2011. Het goedkoper worden van kinderopvang voor ouders in achtereenvolgens 2006 en 2007 en de invoering van de verplichte werkgeversbijdrage per 1 januari 2007 heeft er mede toe geleid dat veel ouders die voorheen nog de voorkeur gaven aan informele opvang (betaalde/onbetaalde oppas, grootouders, etc) nu kiezen voor formele opvang waarvoor recht bestaat op een kinderopvangtoeslag. Ook geldt dat ouders met een relatief hoog inkomen die eerder al wel gebruik maakten van formele opvang maar dankzij de hoogte van hun inkomen geen beroep konden doen op de subsidie, sinds de aanpassingen in de subsidietafel en met de verplichte werkgeversbijdrage nu wel in aanmerking komen voor subsidie. Voor deze groei in de uitgaven aan kinderopvangtoeslag geldt dat deze feitelijk niet is samengegaan met meer uren opvang voor kinderen en daarmee ook niet met meer arbeidsparticipatie van hun ouders. Met andere woorden: de groei in de uitgaven aan kinderopvangtoeslag kan slechts voor een deel worden verklaard uit een toename in de arbeidsparticipatie en voor het andere deel uit substitutie van informele opvangvormen naar formele opvang en uit een boekhoudkundige verschuiving ten aanzien van opvang van kinderen uit hogere inkomensgroepen waarvoor sinds 2007 ook recht bestaat op subsidie. Het kabinet heeft gekozen voor een dekkend pakket maatregelen binnen de regeling van de Wet kinderopvang, ter grootte van de problematiek van 1,2 mrd in 2011. Dit pakket is een evenwichtig en samenhangend geheel waar gekozen wordt voor:

- Beschikbaar stellen van middelen uit de enveloppe Kinderopvang (0,4 mrd in 2011).
- Aanpassen van de ouderbijdragentabel (0,3 mrd in 2011).
- Doorvoeren van maatregelen op terrein van gastouderopvang en gastouderbureaus, zo mogelijk vanaf 2010 (0,4 mrd in 2011).
- Verbeteren van de Wet kinderopvang via een aantal kleinere maatregelen (0,1 mrd in 2011).

De precieze vormgeving van de maatregelen gastouderbureaus/ gastouderopvang en de ouderbijdragentabel wordt richting de zomer gezien, waarbij de maatregelen in de ouderbijdragentabel in het licht van de kabinetsdoelstellingen rond participatie en koopkracht worden ingevuld. Het kabinet is vanaf 2009 voornemens om aan de lastenkant extra geld voor participatie aan te wenden. Bij de aanwending zal tevens de mogelijkheid worden gezien om de betrokken ouders fiscaal tegemoet te komen.

Ondanks de maatregelen, stijgt het totale budget voor de kinderopvang in deze kabinetsperiode fors. Zo was er bij aantreden van het kabinet circa 1,6 mrd beschikbaar en dat loopt nu op tot ruim 2,4 mrd in 2011 (inclusief enveloppe CA). Dit betekent dat het kabinet per saldo in 2011 net zo veel extra geld aan kinderopvang besteedt als het bij aantreden van plan was. In de tussenliggende jaren wordt daarnaast meer geld gereserveerd voor kinderopvang, mede in het licht van benodigde zorgvuldigheid bij het implementeren van de beleidskeuzes.

Tabel 4: Overzicht uitgaven kinderopvang 2007–2011 (x € miljoen)

	2007	2008	2009	2010	2011
1. begroting 2007	1 559	1 594	1 632	1 672	1 711
2. begroting 2007 (incl. enveloppe)	1 559	1 769	1 982	2 197	2 411
3. begroting 2008 (incl. enveloppe)	1 887	1 933	1 970	2 193	2 410
4. Stand na besluitvorming	2 055	2 435	2 439	2 272	2 440
5. Verschil stand na besluitvorming/begroting 2007 (incl. enveloppe) (4–2)	496	666	457	75	29

Op basis van de analyse uit de MEV 2008, kan worden afgeleid dat de voorgestelde maatregelen een effect hebben van circa – 0,1% op de arbeidsparticipatie ten opzichte van de situatie waarbij de uitgaven kinderopvang op zijn beloop worden gelaten. Dit komt overeen met een kleine 10 000 banen. Op zijn beloop laten van een uitgavenoverschrijding van 1,2 mrd in 2011 is echter geen optie. Er zijn maar weinig bezuinigingen op collectieve uitgaven denkbaar zonder een negatief effect op de arbeidsparticipatie (voor bijvoorbeeld bezuinigingen op defensie of ontwikkelingssamenwerking zou verdedigbaar zijn dat dit geen effect heeft op de arbeidsparticipatie). Het alternatief, afzien van bezuinigingen, heeft via een hogere belastingdruk eveneens een negatief arbeidsparticipatie-effect. Het kabinet kiest voor het inzetten van enveloppemiddelen en incidentele generële compensatie. Daarmee wordt het negatieve effect op de arbeidsparticipatie beperkt.

In vergelijking tot de start van het kabinet komen er nog steeds fors middelen bij voor de kinderopvang. De uitgaven aan de kinderopvang komen met het pakket maatregelen in 2011 op het structurele niveau dat het kabinet heeft beoogd met het Coalitieakkoord. Van jaar op jaar is er sprake van een positief effect op de participatie ten opzichte van de situatie bij de start van het kabinet. De regeling kinderopvang in brede zin heeft dus een positief effect op de arbeidsparticipatie, zoals beoogd met het CA. De huidige maatregelen laten dus de arbeidsparticipatie-doelstelling van het kabinet voor de periode 2007–2011 uit hoofde van de kinderopvangimpuls intact. Tevens draagt de overheid, ook na de ingrepen, nog steeds veruit het grootste deel van de kosten voor kinderopvang, zie tabel 5.

Tabel 5: Aandeel in de financiering kosten kinderopvang

	ouders	werkgevers	Rijk
1. bij ongewijzigd beleid in 2011	19%	23%	58%
2. na pakket maatregelen in 2011	23%	28%	49%

Wonen en wijken

Voor de aanpak van de wijken en voor het realiseren van betaalbaarheid van huurwoningen en het stimuleren van het eigen woningbezit worden extra middelen beschikbaar gesteld. In 2008 komt 275 mln beschikbaar, aflopend naar 140 mln in 2011.

Tabel 6: Overzicht extra middelen wonen en wijken 2008–2011 (x € miljoen)

	2008	2009	2010	2011
Extra middelen wonen en wijken	275	233	228	140

Voor de aanpak van de wijken komt in 2008 en 2009 incidenteel ruim 0,2 mrd beschikbaar. Hiermee kunnen initiatieven worden gefinancierd waarvoor tot nu toe noch bij Rijk noch bij de gemeenten financiële dekking beschikbaar was. Hierbij kan gedacht worden aan het creëren van kansenzones binnen de aandachtswijken, het aanleggen en onderhouden van speeltuinen en trapveldjes, het bijdragen aan culturele voorzieningen en de financiering van gezinscoaches. Op deze manier kan het Rijk deze initiatieven in de functie van aanjager ondersteunen. Dit is essentieel voor het slagen van de wijkactieplannen.

Voor bewonersinitiatieven in de wijken (motie-Depla (2007)) worden de in 2008 reeds beschikbare middelen ook voor de jaren 2009–2011 beschikbaar gesteld. De uitgaven huurtoeslag laten een per saldo overschrijding zien van 0,1 mrd in 2008. De overschrijding is voor een belangrijk deel toe te schrijven aan de doorwerking van een nog onverklaarde stijging van de uitgaven over het jaar 2007. Het blijft de vraag of de tegenvaller daadwerkelijk structureel doorwerkt. Dit is afhankelijk van het definitief toekennen van toeslagen 2006 waar de Belastingdienst Toeslagen druk mee bezig is. Pas als die toeslagen definitief zijn toegekend, kan aan de hand van beleidsinformatie worden beoordeeld of er sprake is van een incidentele uitgavenverhoging, die zal (moeten) worden teruggevorderd, óf dat er sprake is van een afname van het niet-gebruik. In het laatste geval werkt de tegenvaller structureel door. Gegeven de onzekerheden over de aard van de tegenvaller worden voorsnog structureel generaal middelen beschikbaar gesteld ter dekking. In augustus zal, op basis van betere informatie van de Belastingdienst, een meer gefundeerd beeld bestaan van de tegenvaller huurtoeslag. Mocht in augustus op basis van informatie van de belastingdienst blijken dat de tegenvaller (deels) niet structureel doorwerkt, dan zal dit tot generaal vrijval leiden. Ten slotte wordt geld vrijgemaakt om het oplopende beroep op de regeling bevordering eigen woningbezit (BEW-plus) te accommoderen.

Voor de intensivering in de wijken, de bewonersbudgetten, de huurtoeslag en het hogere beroep op de BEW-plus wordt in totaal 0,3 mrd beschikbaar gesteld in 2008, aflopend naar ruim 0,2 mrd 2011. Deels wordt dit mogelijk gemaakt via herprioritering binnen de WWI-begroting door de budgetten voor Besluit Locatiegebonden Subsidies (BLS) incidenteel te verlagen met 0,1 mrd per jaar in de jaren 2011–2013.

Voor 2008 wordt een tegenvaller voorzien bij de kosten van *asiel*-instroom en opvang van 0,1 mrd. Bij het Kindgebonden Budget (KGB) blijkt dat door de belastingdienst hogere voorschotten zijn verstrekt dan eerder geraamd. Op jaarbasis levert dit een tegenvaller op van 0,1 mrd. Verder genereert het *superdividend Schiphol een incidentele meevaller in 2008*.

Bij de exportkredietverzekering (EKI) is er sprake van een ander kasritme door een vertraagde terugbetaling vanuit Congo. Op basis van nieuw beschikbare gegevens is een nadere duiding gemaakt van de kosten van de schuldsanering Antillen. De raming van de uitgaven van het Infrastructuurfonds wordt aangepast aan de actuele inzichten over de kasbehoefte bij de diverse infrastructuurprojecten. Naar aanleiding van de motie Samsom/Atsma (TK 31 239, nr. 16) heeft dit kabinet meer ruimte gecreëerd voor de stimulering van duurzame energievormen als zonne-energie, co-vergisting en groen gas. Hiertoe zijn de beschikbare middelen voor de regeling ter Stimulering van Duurzame Energie (SDE) opgehoogd. Deze verhoging is deels generaal gefinancierd en deels door middelen aan het Clean Development Mechanism (CDM) en Joint Implementation (JI) te onttrekken. Tot slot is een deel van de *in=uittaakstelling*¹ bij de Voorjaarsnota ingeboekt en muteert de bijdrage aan gemeentes en provincies door de koppeling van de gemeente- en provinciebudgetten aan de (netto gecorrigeerde) rijksuitgaven.

¹ Departementen mogen hun onderuitputting, tot een maximum van 1% van hun begrotingsuitgaven, meenemen naar het volgende jaar. Deze zogenoemde «eindejaarsmarge» wordt in het voorjaar uitgekeerd. In het uitgavenkader wordt verondersteld dat in het lopende jaar evenveel onderuitputting optreedt als er aan eindejaarsmarge is uitgekeerd. Deze onderuitputting wordt taakstellend ingeboekt en staat bekend als «in=uittaakstelling». Deze taakstelling moet gedurende het jaar worden ingevuld met optredende onderuitputting. Als de taakstelling niet wordt gerealiseerd, treedt een tegenvaller op voor het uitgavenkader en het EMU-saldo.

Sociale Zekerheid en Arbeidsmarktbeleid

De post macrobijstellingen en uitvoeringsmutaties geeft de effecten op de sociale zekerheidsuitgaven weer van de macro-economische ontwikkelingen op basis van het CEP. Daarnaast is de nu bekende uitvoeringsinformatie van UWV, SVB en gemeenten verwerkt in deze reeks.

Tabel 7: Ontwikkeling uitgaven sociale zekerheid (x € miljard)

	2008
Kadertoetsing Miljoenennota 2008	0,0
Macrobijstellingen en uitvoeringsmutaties	0,1
WW	- 0,1
Overig	- 0,1
Kadertoetsing Voorjaarsnota 2008	0,0

* Door afrondingsverschillen wijkt de som van de delen af van het totaal.

De fasering van premiedifferentiatie en loonkostensubsidies leidt per saldo en tijdelijk tot lagere WW-uitgaven. De post overig is een saldo van een groot aantal, deels elkaar compenserende, mutaties.

Zorg

Tabel 8: Ontwikkeling zorguitgaven (x € miljard)

	2008
Kadertoetsing Miljoenennota 2008	0,0
Macrobijstellingen	- 0,1
Uitvoeringsmutaties	0,2
Kadertoetsing Voorjaarsnota 2008	0,1

De reeks macrobijstellingen is het resultaat van de nominale ontwikkeling van de zorguitgaven en de bijstelling van het budgettair kader aan de ontwikkeling van de prijs Nationale Bestedingen (pNB).

Op basis van voorlopige gegevens van de NZa en het CVZ over 2007 is de uitgavenraming geactualiseerd. De huidige raming is nog voorlopig. In juni/juli komen gegevens over de ziekenhuissectoren, de ambulances en de AWBZ-convenantsectoren beschikbaar. De geactualiseerde raming bevat voor 2008 per saldo een tegenvaller. Het grootste deel van de tegenvaller betreft een financieringschuif in de AWBZ. Dit betreft betalingen van zorgkantoren voor verplichtingen die in voorgaande jaren zijn aangegaan. Verder zijn er in 2008 kleinere uitvoeringsmutaties bij de ambulancezorg en de Pgb's, waardoor het totaal uitkomt op 0,2 mrd.

De som van de macrobijstellingen en uitvoeringsmutaties zorgt in 2008 voor een overschrijding van het BKZ van 0,1 mrd.

4. Inkomsten

De totale ontvangsten

In 2008 komen de belasting- en premie inkomsten op EMU-basis volgens de huidige inzichten 3,1 mrd hoger uit dan bij de Miljoenennota 2008 was voorzien.

Tabel 9: Overheidsinkomsten 2008 op EMU-basis (x € miljard)

	Stand MN 2008	Stand VJN 2008	Mutatie
Belastingen en premies volksverzekeringen	175,9	179,0	3,1
vv. Belastingen	144,2	146,6	2,4
vv. premies volksverzekeringen	31,6	32,3	0,7
Premies werknemersverzekeringen	46,5	46,6	0,0
Totaal	222,4	225,5	3,1

Ten opzichte van de Miljoenennota 2008 is het beeld van de premies werknemersverzekeringen ongewijzigd. Dit beeld is echter vertekend door een technische aanpassing: de ontvangsten werkgeversbijdrage kinderopvang is verschoven van de premies werknemersverzekeringen naar de niet-belastingontvangsten.¹ Zonder deze technische aanpassing komt de raming van de premies werknemersverzekering 0,6 mln hoger uit dan bij Miljoenennota 2008. Deze ontwikkeling is in lijn met de gunstige ontwikkeling van de belastingen en premies volksverzekeringen (+2,4 mrd respectievelijk +0,7 mrd). In onderstaande tabel wordt de bijstelling van 3,1 mrd uitgesplitst naar de verschillende factoren die eraan hebben bijgedragen.

Tabel 10: Overzicht mutaties van de inkomsten sinds Miljoenennota 2008 (x € miljard)

	Ontvangsten
Stand Miljoenennota 2008	222,4
Mutatie	3,1
vv. doorwerking 2007	2,5
vv. beleid	0,1
vv. technische aanpassing wg-bijdrage kinderopvang	- 0,6
vv. economisch beeld	1,0
vv. aansluiting naar EMU-basis	0,1
Stand Voorjaarsnota 2008	225,5

De doorwerking van de realisatie over 2007 leidt tot een opwaartse bijstelling met 2,5 mrd. Een nadere uitleg over deze doorwerking zal worden gegeven in bijlage 3 van het Financieel Jaarverslag van het Rijk 2007. Beleid dat sinds de Miljoenennota 2008 is gevoerd zorgt voor een stijging van de ontvangsten met 0,1 mrd. Dit betreft met name het effect van het vervroegen van de verhoging van de kansspelbelasting van 1 januari 2009 naar 1 juli 2008.

Zoals hierboven al toegelicht zorgt de verschuiving van de ontvangsten werkgeversbijdrage kinderopvang van de premies werknemersverzekeringen naar de niet-belastingontvangsten voor een neerwaartse technische bijstelling van de belasting- en premieontvangsten 2008 met - 0,6 mrd.

Het economisch beeld is sinds de Miljoenennota 2008 positief gebleven, de verwachte economische groei voor 2008 is nagenoeg gelijk gebleven, maar de verwachte ontwikkeling in de particuliere consumptie is gestegen evenals die in het arbeidsvolume. Per saldo zorgt het gewijzigd economisch beeld voor 1,0 mrd hogere ontvangsten in 2008. De aansluiting naar EMU-basis ten slotte is met 0,1 mrd opwaarts bijgesteld ten opzichte van de Miljoenennota 2008. Dit weerspiegelt de hogere belastingontvangsten over de maand januari, die relevant zijn voor het EMU-saldo van het voorgaande jaar. Besluitvorming over de lastenontwikkeling zal, zoals gebruikelijk, plaatsvinden in augustus.

¹ Deze technische verschuiving heeft geen gevolgen voor het EMU-saldo.

5. EMU-saldo en EMU-schuld

Tabel 11 laat de ontwikkeling van het EMU-saldo zien ten opzichte van de raming in de Miljoenennota 2008.

Tabel 11: EMU-saldo sinds Miljoenennota 2008 (% BBP)

	2008
EMU-saldo Miljoenennota 2008	0,5%
Belastingen en premies*	0,7%
Uitgaven (inclusief uitvoeringstegenvallers en nominale ontwikkeling)	- 0,1%
Aardgasbaten (transactiebasis)	- 0,1%
FES-uitgaven	- 0,1%
Rente	0,1%
EMU-saldo Voorjaarsnota 2008	0,9%

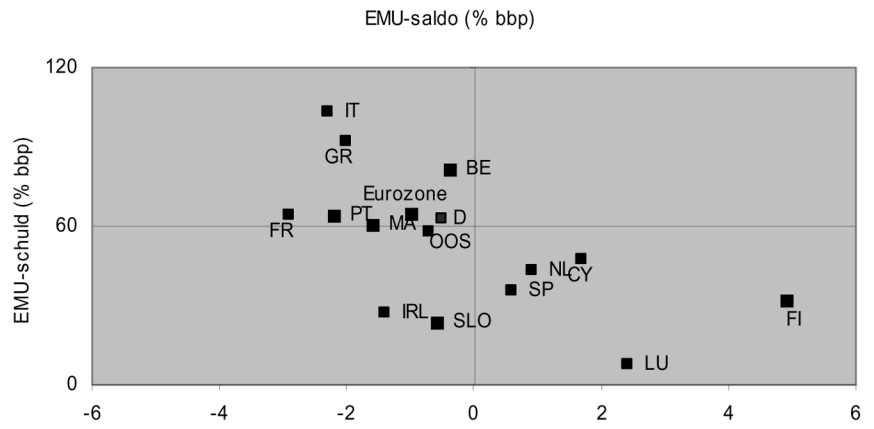
* Incl. werkgeversbijdrage kinderopvang

** Door afrondingsverschillen wijkt de som van de delen af van het totaal

Het EMU-saldo verbetert van 0,5% BBP in de Miljoenennota 2008 tot een overschot van 0,9% BBP in de Voorjaarsnota 2008. Deze verbetering wordt voornamelijk veroorzaakt door een opwaartse bijstelling van de inkomstenramingen. Daarentegen leiden uitvoeringsmutaties onder het kader RBG-eng en bij de Zorg tot een tegenvaller van 0,1% BBP. Deze uitvoeringstegenvallers zijn conform de begrotingsregels binnen de uitgavenkaders ingepast. Dit was mede mogelijk als gevolg van de nominale ontwikkeling. De neerwaartse bijstelling van de aardgasbaten wordt veroorzaakt door twee tegengestelde effecten: enerzijds een hogere olieprijs en anderzijds de lagere productierealisatie en -raming. Per saldo leiden deze effecten tot een neerwaartse bijstelling van de geraamde aardgasbaten, omdat de lagere productie in 2008 voor een tegenvaller zorgt die groter is dan de meevaller als gevolg van de hogere olieprijs. In 2007 zijn er FES-middelen niet tot besteding gekomen, welke wel in 2008 zullen plaatsvinden. FES-middelen kunnen zonder beperkingen over de jaargrens worden geschoven en zijn niet-relevant voor het uitgavenkader maar wel relevant voor het EMU-saldo. De rente-uitgaven zijn meegevallen en hebben daarmee een positieve ontwikkeling op het EMU-saldo (rente-uitgaven zijn niet relevant voor het uitgavenkader, maar hebben wel invloed op het EMU-saldo).

Voor 2008 wordt een EMU-schuld voorzien van 251,8 mrd euro of 43,0% BBP. Dit betekent een verbetering van de EMU-schuld met 2,0%-punt ten opzichte van de Miljoenennota 2008. Tot slot geeft onderstaande figuur het EMU-saldo en de EMU-schuld 2008 weer voor de landen van de eurozone.

Figuur 1: EMU-schuld en EMU-tekort in 2008 (eurozone, in % BBP)

Bron: Europese Commissie, Economic Forecast, Spring 2008

De minister van Financiën,
W. J. Bos

Tabel 1.1 Budgettaire kerngegevens in miljoenen euro (in lopende prijzen; min betekent uitgaven)

	2008
1. Netto-uitgaven onder het kader RBG-eng	- 103 546
2. Netto begrotingsgefinancierde uitgaven SZA	- 11 140
3. Netto begrotingsgefinancierde uitgaven BKZ	- 2 264
4. Netto uitgaven niet relevant voor enig kader*	- 26 302
5. Netto begrotingsgefinancierde uitgaven (5=1+2+3+4)	- 143 252
6. Belastingen	145 518
7. Overig (o.a. kas-transverschillen en financiële transacties) <i>wv. Beleidsreserve</i>	4 374 - 150
8. EMU-saldo Centrale Overheid	6 640
9. EMU-saldo Lokale Overheid	- 300
10. EMU-saldo Sociale Fondsen	- 1 110
11. EMU-saldo (- = tekort)	5 230
EMU-saldo in %BBP	0,9%
EMU-schuld	251 833
EMU-schuld in %BBP	43,0%
BBP (in miljarden euro's)	586

* Excl. aflossing en uitgifte vaste schuld

Verticale Toelichting Voorjaarsnota 2008

De verticale toelichting bevat een cijfermatig overzicht voor alle begrotingen van budgettaire veranderingen die zich hebben voorgedaan sinds de Ontwerpbegroting 2008. Er wordt per begroting een cijfermatig overzicht gepresenteerd, gevolgd door een toelichting op de voornaamste veranderingen. Voor een meer gedetailleerde toelichting op de veranderingen wordt verwezen naar de afzonderlijke departementale eerste suppletoire wetten.

De verticale toelichting onderscheidt drie categorieën mutaties:

- 1) Mee- en tegenvallers;
- 2) Beleidsmatige mutaties;
- 3) Technische mutaties.

Alle overboekingen, desalderingen, statistische correcties en mutaties die niet tot de ijklijn behoren, zijn in de laatste categorie «technische mutaties» geclusterd. Overigens hebben vrijwel alle overboekingen en desalderingen wél een beleidsmatig karakter. Dit komt tot uitdrukking in de toelichtingen. Ingeval samenhangende mutaties in meerdere categorieën voorkomen, worden deze éénmaal toegelicht.

De totalen per begroting worden in eerste instantie gepresenteerd exclusief de bedragen die onder de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) vallen. Door middel van een aansluitregel wordt het deel van de begroting dat onder HGIS valt, zichtbaar gemaakt. De laatste regel geeft per begroting de totaalstand inclusief HGIS aan. De veranderingen die optreden binnen het HGIS-deel van de begroting worden gepresenteerd en toegelicht in de verticale toelichting van alle HGIS-uitgaven.

De ondergrens voor het toelichten van mutaties is afhankelijk van de omvang van de begroting en verschilt voor de verschillende categorieën mutaties. De post diversen bevat de mutaties die onder de ondergrens vallen en wordt in principe alleen toegelicht, indien zich bijzonderheden voordoen.

Huis der Koningin

I HUIS DER KONINGIN: UITGAVEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	6,1	6,1	6,1	6,1	6,1
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS) Totaal Internationale samenwerking	6,1	6,1	6,1	6,1	6,1
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	6,1	6,1	6,1	6,1	6,1

Staten-Generaal

IIA STATEN-GENERAAL: UITGAVEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	127,3	125,1	124,5	118,1	118,1
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	3,8	2,7	2,7	2,6	2,7
	3,8	2,7	2,7	2,6	2,7
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	3,0	3,0	2,9	3,0	3,0
	3,0	3,0	2,9	3,0	3,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	6,8	5,6	5,6	5,6	5,6
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	134,1	130,7	130,1	123,7	123,7
Totaal Internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	134,1	130,7	130,1	123,7	123,7

IIA STATEN-GENERAAL: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Totaal Internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5

Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten

IIB OVERIGE HOGE COLLEGES VAN STAAT EN KABINETTEN: UITGAVEN	bedragen in miljoenen euro's				
	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	95,3	94,6	98,0	90,8	90,6
Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	- 0,2	0,8	1,0	1,0	1,0
Beleidsmatige mutaties	- 0,2	0,8	1,0	1,0	1,0
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	8,0	1,3	1,3	1,3	1,3
Technische mutaties	8,0	1,3	1,3	1,3	1,3
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	2,6	2,4	2,4	2,3	2,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	2,6	2,4	2,4	2,3	2,3
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	105,7	99,1	102,7	95,3	95,2
Totaal Internationale samenwerking	0,3	0,3	0,1	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	106,0	99,3	102,8	95,3	95,2

IIB OVERIGE HOGE COLLEGES VAN STAAT EN KABINETTEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	bedragen in miljoenen euro's				
	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	2,9	2,8	2,8	2,8	2,8
Totaal Internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	2,9	2,8	2,8	2,8	2,8

Diversen (beleidsmatige mutaties)

De post diversen wordt deels verklaard doordat er vertraging is opgetreden in de nieuwbouw voor de Raad van State. Hiertoe is 4 mln. niet tot besteding gekomen in 2007. In 2008 worden deze middelen aan de begroting van de Raad van State toegevoegd.

Algemene Zaken

III ALGEMENE ZAKEN: UITGAVEN	bedragen in miljoenen euro's				
	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	64,5	64,1	63,3	61,7	56,6
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	0,9	0,3	0,3	0,0	0,0
	0,9	0,3	0,3	0,0	0,0
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	3,5	3,8	3,8	0,8	0,9
	3,5	3,8	3,8	0,8	0,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	4,4	4,1	4,1	0,9	0,9
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	68,9	68,2	67,5	62,5	57,6
Totaal Internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	68,9	68,2	67,5	62,5	57,6

III ALGEMENE ZAKEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	bedragen in miljoenen euro's				
	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
Totaal Internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9

Koninkrijksrelaties

IV KONINKRIJKSRELATIES: UITGAVEN	bedragen in miljoenen euro's				
	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	210,3	195,6	161,9	154,4	154,4
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Financiering tekorten BES-eilanden	10,4	7,0	3,3	0,0	0,0
Schuldsanering Aruba	25,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Sociaal Economisch Initiatief Curaçao	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Verbetering gevangeniswezen (ejm)	9,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Diversen	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0
	50,7	3,0	-0,7	-4,0	-4,0
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5
	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	52,3	4,6	0,8	-2,5	-2,5
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	262,6	200,2	162,8	151,9	151,8
Totaal Internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	262,6	200,2	162,8	151,9	151,8

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	15,3	16,3	16,1	15,5	15,5
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	15,3	16,3	16,1	15,5	15,5
Totaal Internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	15,3	16,3	16,1	15,5	15,5

Financiering tekorten BES-eilanden

Het is voor de BES eilanden onhaalbaar om met ingang van 2008 sluitende begrotingen te presenteren. Er is afgesproken dat de eilanden voor de periode 2008–2010 een tekort mogen hebben van 21 mln. over de jaren heen. Die tekorten worden door Nederland voorgefinancierd.

Schuldsanering Aruba (Arubadeal)

Aangezien Aruba niet aan de voorwaarde van begrotingsevenwicht heeft voldaan, zijn de gereserveerde middelen voor schuldsanering Aruba in 2007 vrijgevallen. Conform bestaande afspraken worden deze middelen toegevoegd aan de begroting 2008.

Sociaal Economisch Initiatief (SEI) Curaçao

Nu Curaçao zich heeft aangesloten bij het transitieproces, wordt ook hun aandeel uit de SEI middelen beschikbaar gesteld. De middelen voor het SEI zijn bedoeld als investeringsimpuls voor de eilanden om met ingang van de nieuwe staatkundige verhoudingen een gezonde financiële en economische startpositie te creëren.

Verbetering gevangeniswezen (Eindejaarsmarge)

Naar aanleiding van een recent onderzoek van het VN Comité Against Torture (CAT) is duidelijk geworden dat de situatie binnen het gevangeniswezen op de Nederlandse Antillen niet volledig aan de internationale eisen voldoet. Hoewel het gevangeniswezen in eerste aanleg een verantwoordelijkheid van de Nederlandse Antillen zelf is, is besloten tot een reservering voor bijstand. Hiertoe is via de eindejaarsmarge een bedrag van 9,1 mln. meegenomen naar 2008.

Buitenlandse Zaken**V BUITENLANDSE ZAKEN: UITGAVEN**

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	7 477,1	5 086,9	6 374,5	6 656,6	6 839,0
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Afdrachten aan de EU	- 443,5	0,0	0,0	0,0	0,0
	- 443,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	443,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	7 033,5	5 086,9	6 374,5	6 656,6	6 839,0
Totaal Internationale samenwerking	5 313,0	5 485,8	5 450,5	5 708,5	5 824,3
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	12 346,6	10 572,7	11 825,1	12 365,1	12 663,3

V BUITENLANDSE ZAKEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	623,6	636,1	648,8	661,8	675,0
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Perceptiekostenvergoedingen	25,7	0,0	0,0	0,0	0,0
	25,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	25,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	649,3	636,1	648,8	661,8	675,0
Totaal Internationale samenwerking	158,8	131,0	110,2	110,8	110,4
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	808,1	767,1	759,0	772,6	785,5

Relatie begroting Buitenlandse Zaken en de Homogene groep internationale samenwerking (HGIS)

Er zijn twee soorten uitgaven op de begroting van Buitenlandse Zaken: HGIS en niet-HGIS. Niet-HGIS uitgaven zijn de afdrachten aan de Europese Unie. HGIS-uitgaven zijn alle andere buitenlanduitgaven. De HGIS-uitgaven staan op diverse begrotingen en worden elders toegelicht; hier wordt alleen ontwikkeling van de EU-afdrachten belicht.

EU-afdrachten

Een terugbetaling aan Nederland door de EU die voorzien was voor 2007, vindt plaats in 2008. Dit leidt tot een kasmeevaller van 273 mln. in 2008. De rest van de meevaller wordt veroorzaakt doordat de EU in 2008 minder gaat uitgeven, dan waarmee rekening was gehouden.

Perceptiekostenvergoedingen

Perceptiekostenvergoedingen zijn vergoedingen die Nederland ontvangt voor het innen van landbouwheffingen en invoerrechten. De vergoeding bedraagt 25 procent van de geïnde middelen. Door hogere invoerrechten, stijgt de perceptiekostenvergoeding.

Justitie**VI JUSTITIE: UITGAVEN**

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	5 465,0	5 326,4	5 246,0	5 226,7	5 227,0
Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
Aanvulling negatief eigen vermogen					
IND	25,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Daling capaciteitsbehoefte gevangeniswezen	- 42,7	- 63,6	- 71,0	- 75,0	- 72,7
Daling capaciteitsbehoefte JJl's (strafrechtelijke instellingen)	- 21,9	- 26,7	- 53,9	- 48,5	- 42,2
Hogere instroom asiel	101,4	112,3	0,0	0,0	0,0
Hogere kosten IND	25,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vertraging capaciteitsuitbreiding					
TBS-instellingen	- 16,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Diversen	4,9	7,7	4,9	4,9	4,9
	74,8	29,7	- 120,0	- 118,6	- 110,0

	2008	2009	2010	2011	2012
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Activering Noorderwint	- 15,2	0,0	4,7	5,3	5,3
Dekking leges IND	32,5	27,0	27,0	26,0	26,0
Doorberekenen van administratiekosten in boetes (motie Van Geel)	0,0	- 20,0	- 50,0	- 50,0	- 50,0
Forensische zorg	11,1	15,5	6,9	19,4	19,4
Inspectierapporten JJl's	7,0	48,0	48,0	45,0	47,0
Jeugdcriminaliteit	12,0	16,0	12,0	5,0	5,0
Raad voor de Kinderbescherming	1,9	7,9	11,4	14,4	17,8
Rechtsbijstand	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Diversen	36,3	51,1	53,6	42,6	46,6
	100,6	145,5	113,6	107,7	117,1
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Verdeling loonbijstelling tranche 2008	129,1	125,3	123,9	123,0	122,7
Diversen	31,3	14,1	14,4	14,7	14,7
	160,4	139,4	138,3	137,7	137,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	335,8	314,6	131,8	126,7	144,4
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	5 800,8	5 641,0	5 377,8	5 353,4	5 371,4
Totaal Internationale samenwerking	15,0	23,5	27,5	32,0	24,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	5 815,8	5 664,6	5 405,4	5 385,4	5 395,4

VI JUSTITIE: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	1 100,6	1 107,2	1 111,5	1 117,2	1 116,8
Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	19,5	0,0	0,0	0,0	0,0
	19,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
ODA toerekening asiel	91,4	101,8	5,5	5,8	7,5
Diversen	- 26,1	- 8,1	- 5,1	- 5,1	- 5,1
	65,3	93,7	0,4	0,7	2,4
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	25,9	10,1	8,1	8,1	8,1
	25,9	10,1	8,1	8,1	8,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	110,6	103,9	8,6	8,8	10,6
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	1 211,2	1 211,1	1 120,1	1 126,0	1 127,4
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	1 211,2	1 211,1	1 120,1	1 126,0	1 127,4

Aanvulling negatief eigen vermogen IND

De Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) heeft het jaar 2007 afgesloten met een negatief eigen vermogen (EV). Het negatieve EV wordt veroorzaakt doordat de productiekosten van de IND hoger zijn dan de kostprijzen waartegen de IND wordt bekostigd. Conform de regeling batenlastendiensten is het ministerie van Justitie verplicht het EV aan te vullen.

Daling capaciteitsbehoefte gevangeniswezen

De vorig jaar geconstateerde afname van behoefte aan celcapaciteit zet zich ook in 2008 door. De nieuwste prognoses wijzen op een lagere behoefte aan celcapaciteit voor de komende jaren. Hierdoor hoeven er circa 1000 plekken minder dan begroot te worden gerealiseerd. Bij de vermindering van de celcapaciteit is rekening gehouden met frictiecapaciteit die, indien nodig, snel in gebruik kan worden genomen.

Daling capaciteitsbehoefte Justitiële Jeugdinrichtingen (JJl's) (strafrechtelijke instellingen)

Op basis van het prognosemodel justitiële ketens is de capaciteitsraming strafrechtelijke jeugdigen structureel verlaagd met 265 plekken.

Hogere instroom asiel

Voor 2008 en 2009 wordt een hogere asielinstream verwacht (van 10 500 naar 16 000). Dit leidt vooral tot hogere kosten in de opvang (COA) maar ook elders in de asielpcedure (o.a. IND, vreemdelingenkamers en rechtsbijstand). Verder is voor 2008 de TNV capaciteit (tijdelijke noodvoorziening) uitgebreid van 900 naar circa 1700 plekken.

Hogere kosten IND

De productiekosten van de IND zijn hoger dan de kostprijzen waartegen de IND wordt bekostigd. Oorzaak is dat de IND voornamelijk meer tijd nodig heeft voor de behandeling van aanvragen dan was voorzien bij het vaststellen van de kostprijzen. De kostprijzen IND zullen dit jaar worden herijkt.

Vertraging capaciteitsuitbreiding TBS-instellingen

In 2008 zal het beschikbare aantal nieuwe TBS-plaatsen achterblijven bij de aanvankelijke planning. Het lagere aantal plaatsen wordt mede veroorzaakt door bouwvertragingen vanwege aangescherpte brandveiligheidseisen. Hierdoor komt een aantal projecten, in tegenstelling tot de eerdere ramingen, pas in 2009 gereed. De capaciteit wordt voor het jaar 2008 neerwaarts bijgesteld met 100 plaatsen. Deze middelen vallen daarom incidenteel vrij.

Activering Noorderwint

De financieringswijze voor ICT project Noorderwint is gewijzigd door het activeren van de immateriële kosten. Dit betekent dat de oorspronkelijke investeringen zijn omgezet in een lening met ingang van 2008. Om de exploitatielasten te kunnen dekken (als gevolg van afschrijvings- en rentekosten) is de begroting in de volgende jaren verhoogd met het bedrag van de lening.

Dekking leges IND

Als gevolg van besparings- en ramingsverliezen worden de leges-opbrengsten, zoals die geraamd zijn in de begroting, niet gerealiseerd. Het tekort wordt binnen de begroting gedekt.

Doorberekenen van administratiekosten in boetes (motie Van Geel)

Na verwerking van de nota van wijziging op de ontwerpbegroting 2008, die is gevolgd op de «motie Van Geel», worden de administratiekosten voor boetes doorberekend vanaf 2009 aan de gesanctioneerden.

Forensische zorg

Met ingang van 2008 is de verantwoordelijkheid voor de bekostiging van de forensische zorg overgegaan van het AFBZ (Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten) naar Justitie. In deze sector is al jaren sprake van een sterke groei. Via de beschikbaar gestelde middelen wordt de verwachte groei gefinancierd.

Inspectierapporten JJI's

Binnen de Justitiebegroting zijn middelen vrijgemaakt voor verbetermaatregelen binnen de JJI's. Dit als reactie op de inspectierapporten JJI's. Deze middelen worden ingezet voor onder andere het verkleinen van de groeps grootte en de scholing van personeel.

Jeugdcriminaliteit

De aanpak van de jeugdcriminaliteit maakt deel uit van de maatregelen van het project «Veiligheid begint bij Voorkomen». Om zo snel mogelijk tot een effectieve aanpak te kunnen komen, worden ook deze aanvullende middelen ingezet. Doel is onder andere om te komen tot extra gedragsbeïnvloedende maatregelen.

Raad voor de Kinderbescherming

Ter dekking van een hogere instroomprognose bij het aantal basisonderzoeken en taakstraffen dan begroot, zijn er extra middelen vrijgemaakt voor de Raad voor de Kinderbescherming. De verwachte groei zet meerjarig door. De extra middelen zijn bedoeld om te voorkomen dat er wachtlijsten ontstaan.

Rechtsbijstand

De taakstelling uit het Coalitieakkoord op de rechtsbijstand is incidenteel voor 15 mln. verlaagd in 2008.

Diversen

Deze diversenpost bestaat uit verschillende (kleine) mutaties. Voor een reeks oplopend tot bijna 15 mln. betreft het een ophoging van het budget voor schadeloosstellingen (o.a. voor onterechte detentie, maar ook schade veroorzaakt door bijvoorbeeld de politie als onderdeel van de opsporing).

ODA toerekening asiel

Door een hogere asielinstroom in 2008 en 2009 vallen ook de kosten voor eerstejaars asielopvang die aan ODA worden toegerekend hoger uit.

Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

VII BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJSRELATIES: UITGAVEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	5 689,0	6 303,3	5 401,1	5 324,6	5 329,4
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
CAO politie	93,8	56,2	- 25,0	- 30,0	- 31,0
CAO politie (ejm)	22,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Financiering GBO.Overheid	16,7	14,2	14,2	15,1	15,1
Investeringsimpuls e-overheid	18,0	6,6	0,0	0,0	0,0
Reisdocumenten	26,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Diversen	60,5	4,7	- 6,0	- 8,4	- 16,4
	237,9	81,7	- 16,8	- 23,3	- 32,3
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Loonbijstelling	136,8	137,2	137,9	135,3	135,5
Diversen	55,9	25,8	24,8	26,2	26,2
	192,7	163,0	162,7	161,5	161,7

	2008	2009	2010	2011	2012
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	430,7	244,7	145,8	138,2	129,4
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	6 119,6	6 548,0	5 546,9	5 462,8	5 458,7
Totaal Internationale samenwerking	0,5	0,5	0,3	0,3	0,3
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	6 120,1	6 548,5	5 547,2	5 463,1	5 459,0

VII BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	31,9	46,1	79,2	78,6	75,6
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	- 1,0	- 1,0	- 1,0	- 1,0	- 1,0
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	15,4	0,6	0,0	0,3	0,3
	15,4	0,6	0,0	0,3	0,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	14,4	- 0,4	- 0,9	- 0,7	- 0,7
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	46,3	45,8	78,3	77,9	74,9
Totaal Internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	46,3	45,8	78,3	77,9	74,9

CAO politie

Om de incidentele meerkosten van de politie CAO in 2008 en 2009 te financieren is een intertemporele compensatie van 150 mln. noodzakelijk. Compensatie vindt plaats uit de jaren 2010 t/m 2014.

CAO politie (ejm)

22,4 mln. van de eindejaarsmarge wordt incidenteel ingezet om een deel van de CAO politie te bekostigen.

Financiering GBO.overheid

Voor de dekking van de exploitatie- en beheerkosten van generieke basisvoorzieningen die op dit moment bij GBO.overheid in beheer zijn (Digid, ODP, OTP, PKI, forum standaardisatie en Govcert) is 33,4 mln. nodig in 2008. Structurele dekking wordt voor de helft gevonden binnen de begroting van BZK en voor de helft binnen de begroting van het ministerie van Financiën (zie diversen technische mutaties).

Investeringsimpuls e-overheid

In 2008 en 2009 wordt cumulatief 24,6 mln. ingezet voor investeringen in de gemeenschappelijke machtigingsvoorziening (GMV), het overheidsdienstenplatform (ODP), de registratie niet-ingezetenen (RNI) en de persoonlijke internet pagina (PIP).

Reisdocumenten

De aanbesteding van het project Biometrie (bouw en implementatie van aanvraagstations voor het reisdocumentenprogramma) was voorzien in 2007. Door een uitspraak van de voorzieningenrechter is de aanbesteding vertraagd. De gereserveerde middelen zijn deels naar 2008 (26,5 mln.) doorgeschoven.

Diversen (beleidsmatige mutaties)

Deze post diversen wordt onder meer verklaard door een intensivering van het programma i-teams van 7,4 mln. I-teams helpen gemeenten bij het implementeren van de bouwstenen van de e-overheid. Verder is er in 2008 en 2009 7,5 mln. aan de begroting van BZK toegevoegd voor de bestrijding van zware criminaliteit (motie van Geel). Deze middelen zullen worden ingezet ter versterking van het programma «Veiligheid begint bij Voorkomen». Tevens wordt er 7 mln. toegevoegd voor het afsluiten van convenanten met de veiligheidsregio's en 14,6 mln. voor het compenseren van de stijging in de ziektekostenpremies van politiepersoneel.

Loonbijstelling

De loonbijstelling wordt onder meer ingezet voor de CAO politie.

Diversen (technische mutaties)

Voor de dekking van de exploitatie- en beheerkosten van generieke basisvoorzieningen die op dit moment bij GBO.Overheid in beheer zijn is 33,4 mln. nodig. Structurele dekking wordt voor de helft gevonden binnen de begroting van Financiën (IX B) (zie Financiering GBO.Overheid).

Diversen (ontvangsten)

De post diversen wordt met name verklaard door ontvangsten voor dienstverlening van de Werkmaatschappij en P-Direkt.

Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

VIII ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP: UITGAVEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	32 515,0	32 523,1	32 353,1	32 308,0	32 476,8
Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
Kinderopvang: autonome ontwikkeling	538,0	993,0	1 065,0	1 150,0	1 150,0
Leerlingen- en studentenaantallen	35,1	33,9	33,9	33,9	33,9
Verlenging leerplicht	- 47,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Diversen	1,5	10,9	10,9	5,8	3,4
	526,8	1 037,8	1 109,8	1 189,7	1 187,3
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Eindejaarsmarge	190,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Eindejaarsmarge: inzet begrotingsproblematiek	- 57,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fusieprykkels	28,0	84,0	84,0	84,0	84,0
Intertemporele compensatie WTOS	40,0	- 40,0	0,0	0,0	0,0
Kinderopvang: beleidsmaatregelen	- 16,0	- 504,0	- 966,0	- 1 100,0	- 1 100,0
Rinnooy Kan	- 19,0	37,9	92,0	27,3	34,7
Schoolboeken	174,1	- 58,4	- 44,4	- 9,3	0,0
Diversen	29,2	3,0	- 1,6	24,6	- 5,6
	369,6	- 477,5	- 836,0	- 973,4	- 986,9
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
FES beroepsonderwijs in bedrijf	87,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Loonbijstelling tranche 2008	756,8	746,7	742,9	740,0	741,3
Prijsbijstelling tranche 2008	165,0	169,2	167,8	166,3	168,8
Diversen	41,0	- 3,8	35,7	28,0	24,2
Niet tot een ijklijn behorend					
Bijstelling autonome raming studiefinancieringsbeleid	78,0	156,8	144,4	129,7	123,9
Diversen	51,5	50,6	43,7	34,0	30,5
	1 179,8	1 119,5	1 134,5	1 098,0	1 088,7

	2008	2009	2010	2011	2012
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	2 076,4	1 679,8	1 408,3	1 314,3	1 289,2
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	34 591,4	34 202,9	33 761,4	33 622,3	33 766,0
Totaal Internationale samenwerking	63,2	63,3	63,3	63,3	63,3
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	34 654,6	34 266,3	33 824,8	33 685,6	33 829,3

VIII ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	1 207,8	1 225,4	1 211,1	1 118,9	1 137,0
Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	45,2	34,6	28,2	30,7	36,3
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
FES beroepsonderwijs in bedrijf	87,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Diversen	74,5	- 1,1	4,7	- 5,3	- 5,3
Niet tot een ijklijn behorend					
Bijstelling autonome raming					
studiefinancieringsbeleid	3,1	13,7	28,5	44,6	59,9
Werkgeversbijdrage kinderopvang	641,0	677,0	698,0	719,0	741,0
Diversen	4,2	0,0	0,0	0,0	0,0
	810,3	689,6	731,2	758,3	795,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	855,6	724,2	759,4	789,0	831,9
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	2 063,5	1 949,6	1 970,5	1 907,9	1 969,0
Totaal Internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	2 063,5	1 949,6	1 970,5	1 907,9	1 969,0

Kinderopvang: autonome ontwikkeling

Voor de toekomst wordt zonder nadere maatregelen een aanzienlijke stijging van de uitgaven voor kinderopvang voorzien. Voor 2008 wordt een overschrijding van het budget voor kinderopvang verwacht. Het kabinet heeft een pakket aan maatregelen samengesteld om deze stijging te beteugelen. De exacte invulling van deze maatregelen volgt richting de zomer. In de Miljoenennota 2009 wordt het voorgenomen beleid vervolgens toegelicht, inclusief de bijbehorende meerjarenramingen.

Leerlingen- en studentenaantallen

Als gevolg van demografische ontwikkelingen zijn de ramingen opwaarts bijgesteld. De stijging van de leerlingaantallen doet zich met name voor binnen het primair en voortgezet onderwijs. In het voortgezet onderwijs nemen de kosten daarnaast toe doordat meer kinderen dan vorig jaar gedacht kiezen voor het Havo/VWO in plaats van het vmbo en doordat de verwachte deelname aan het leerweg ondersteunend onderwijs sterker stijgt dan vorig jaar gedacht. Het middelbaar beroepsonderwijs laat een lagere raming voor de beroepsopleidende leerweg (bol) zien en een hogere raming voor de beroepsbegeleidende leerweg (bbi). De hbo-raming is lager dan vorig jaar vooral door de lagere telling. Bij het

wetenschappelijk onderwijs zien we de omgekeerde beweging: een hogere raming door een hogere telling.

Verlenging leerplicht

In het kader van de verlenging van de leerplicht is het macrobudget voor het MBO enkele jaren geleden opgehoogd. Omdat de effecten hiervan zich nog niet volledig hebben voorgedaan, zijn in het jaar 2008 incidenteel minder middelen noodzakelijk voor de opvang van langer studerende jongeren. Deze middelen worden ingezet voor het opvangen van de toename van leerling- en studentenaantallen.

Eindejaarsmarge

OCW ontvangt ruim 190 mln. aan eindejaarsmarge. Het overgrote deel daarvan wordt ingezet voor overlopende verplichtingen; het restant (57 mln.) wordt aangewend voor de huidige begrotingsproblematiek.

Fusieprikkels

Bij coalitieakkoord is een bezuiniging ingeboekt voor het wegnemen van fusieprikkels in het voortgezet onderwijs. Met de motie Van Geel is van deze bezuiniging afgezien. De met de maatregel gemoeide middelen worden nu weer toegevoegd aan de OCW-begroting.

Intertemporele compensatie WTOS

Het gaat hier om een budgetverhoging in 2008 van 40 mln., nodig om de wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten (WTOS) voor het schooljaar 2008/2009 te financieren in 2008. Als gevolg daarvan is het budget in 2009 met 40 mln. neerwaarts bijgesteld. Deze mutatie moet in verband worden gebracht met de invoering van de gratis schoolboeken. Om voorfinanciering van schoolboeken door ouders te voorkomen, is besloten om de WTOS voor 2008 / 2009 in augustus volledig uit te keren.

Rinnooy Kan

Deze mutatie betreft de technische uitwerking van het in het najaar vastgestelde «Actieplan Leerkracht van Nederland» en het onderhandelingsakkoord dat daarover met werkgevers en werknemers is gesloten. Voor dit actieplan wordt in 2011 0,6 mrd. vrijgemaakt, oplopend tot ruim 1 mrd. in 2020.

Schoolboeken

De motie Slob vraagt om volledige invoering van «gratis schoolboeken» voor het schooljaar 2008/2009 in plaats van het schooljaar 2009/2010, zoals voorzien in de begroting. Als gevolg daarvan worden gelden naar voren gehaald.

FES beroepsonderwijs in bedrijf

FES-middelen zijn vrijgemaakt voor het project «Beroepsonderwijs in bedrijf». Deze middelen worden ingezet voor onder andere docentstages in het bedrijfsleven, EVC (elders verworven competenties)-procedures en lesmateriaal in het kader van competentiegericht onderwijs.

Bijstelling autonome raming studiefinancieringsbeleid

Naar aanleiding van de realisatiegegevens over 2007 en de eerste resultaten van de uitgaven in januari 2008 is de raming voor de niet-relevante uitgaven aan rentedragende leningen opwaarts bijgesteld.

Technische mutaties/werkgeversbijdrage kinderopvang (ontvangsten)

De werkgeversbijdrage kinderopvang betreft de meerjarige technische verwerking van de in de zomer 2007 vastgestelde werkgeversbijdrage voor de kinderopvang.

Nationale Schuld

IXA NATIONALE SCHULD (TRANSACTIEBASIS): UITGAVEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	13 819,8	16 731,8	16 429,2	15 996,9	13 977,8
Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
Rentelasten kasbeheer	- 30,3	- 18,5	- 1,3	- 1,3	- 1,3
	- 30,3	- 18,5	- 1,3	- 1,3	- 1,3
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	0,2	- 0,2	0,2	0,0	0,0
Niet tot een ijklijn behorend					
Mutaties rekening courant	1 078,0	- 3 081,2	- 496,8	- 639,0	98,9
Rente sociale fondsen	- 81,9	99,5	140,6	167,8	163,6
Rentelasten kasbeheer	1,7	- 20,7	- 48,2	- 50,4	- 52,7
Wijziging geldmarktberoep en rente	- 334,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Wijziging kapitaalmarktberoep en rente	- 39,3	- 164,8	- 165,0	- 215,0	- 146,3
	624,7	- 3 167,4	- 569,2	- 736,6	63,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	594,4	- 3 185,8	- 570,4	- 737,9	62,1
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	14 414,1	13 546,0	15 858,7	15 259,0	14 040,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	14 414,1	13 546,0	15 858,7	15 259,0	14 040,0

IXA NATIONALE SCHULD (TRANSACTIEBASIS): NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	1 814,7	1 430,8	1 571,1	1 744,8	1 694,3
Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	- 6,9	- 1,2	4,3	4,3	4,3
	- 6,9	- 1,2	4,3	4,3	4,3
Technische mutaties					
Niet tot een ijklijn behorend					
Mutaties rekening courant	- 530,7	261,5	0,0	0,0	0,0
Wijziging kapitaalmarktberoep en rente	47,8	13,2	4,8	29,5	69,5
Diversen	- 7,5	0,0	0,0	0,0	0,0
	- 490,4	274,7	4,8	29,5	69,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 497,3	273,4	9,1	33,8	73,8
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	1 317,4	1 704,2	1 580,2	1 778,6	1 768,1
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	1 317,4	1 704,2	1 580,2	1 778,6	1 768,1

Rentelasten kasbeheer

De rentelasten kasbeheer worden bijgesteld naar aanleiding van gewijzigde inzichten ten aanzien van de korte en lange rente.

Mutaties rekening courant/Rente sociale fondsen

De inleg van de sociale fondsen is gewijzigd als gevolg van (onder meer) mutaties in de premieontvangsten en de premiegefinancierde uitgaven. Hierdoor verandert ook de rentevergoeding over de inleg.

Wijziging geldmarktberoep en rente

De geraamde rentelasten over de vlottende schuld worden bijgesteld als gevolg van de aanpassing van de korte rente.

Wijziging kapitaalmarktberoep en rente

Gewijzigde inzichten in de ontwikkeling van het tekort alsmede gewijzigde inzichten in de ontwikkeling van de lange rente leiden tot aanpassingen in de rentebaten en -lasten.

Financiën

IXB FINANCIEN: UITGAVEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	3 716,4	3 687,9	3 641,0	3 606,5	3 602,3
Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	45,7	10,3	- 2,0	- 4,6	- 4,6
	45,7	10,3	- 2,0	- 4,6	- 4,6
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Belastingdienst toeslagen	51,0	21,0	0,0	0,0	0,0
Fiscale wetsvoorstellen	21,0	2,4	11,0	10,6	10,6
GBO.Overheid	16,7	14,2	14,2	15,1	15,1
Diversen	6,8	1,6	2,8	- 6,8	- 2,1
	95,5	39,2	28,0	18,9	23,6
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Loonbijstelling	65,0	64,8	63,2	62,2	62,2
Diversen	- 4,6	0,8	- 3,6	- 4,1	- 4,8
Niet tot een ijklijn behorend					
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	60,4	65,6	59,6	58,1	57,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	201,7	115,1	85,6	72,3	76,4
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	3 918,1	3 802,9	3 726,6	3 678,9	3 678,7
Totaal Internationale samenwerking	53,2	161,3	166,1	236,3	233,1
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	3 971,3	3 964,3	3 892,6	3 915,2	3 911,8

IXB FINANCIEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	3 245,0	3 211,2	3 094,4	3 055,4	2 942,5
Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
Dividend staatsdeelnemingen	73,4	20,4	20,4	20,4	20,4
EKV provenu's	72,0	32,0	7,0	0,0	0,0
Ontvangsten domeinen	25,0	21,9	20,9	18,9	16,9
Vliegveld Twente	0,0	0,0	0,0	27,5	0,0
Winstafdracht DNB	214,0	208,0	143,0	82,0	80,0
Diversen	0,5	- 9,5	- 10,0	- 10,0	- 10,0
	384,9	272,8	181,3	138,8	107,3

	2008	2009	2010	2011	2012
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Holland Casino	- 10,0	45,0	45,0	45,0	45,0
Superdividend Schiphol	379,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Diversen	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	373,0	45,0	45,0	45,0	45,0
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	12,3	15,6	12,0	12,0	12,0
Niet tot een ijklijn behorend					
Diversen	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
	12,6	15,6	12,0	12,0	12,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	770,4	333,4	238,3	195,8	164,3
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	4 015,3	3 544,6	3 332,6	3 251,2	3 106,8
Totaal Internationale samenwerking	16,9	11,0	10,1	8,9	8,3
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	4 032,2	3 555,6	3 342,7	3 260,1	3 115,1

Belastingdienst Toeslagen

De komende jaren investeert de Belastingdienst in haar ICT-systeem voor de uitvoering van de Toeslagen. Aanvragen die niet door het systeem kunnen worden verwerkt, worden handmatig toegekend middels een speciaal project met uitzendkrachten.

Fiscale wetsvoorstellen

De Belastingdienst heeft extra kosten in verband met de uitvoering van het Belastingplan 2008 en het pakket Overige Fiscale Maatregelen. Het gaat onder andere om de verpakkingbelasting en de vliegbelasting.

GBO.Overheid

De kosten voor beheer van generieke basisvoorzieningen die bij GBO in beheer zijn, worden voor 50 procent gedekt binnen de begroting van BZK en voor 50 procent binnen de begroting van Financiën.

Dividend Staatsdeelnemingen

De dividenddraming van onder andere de Staatsdeelnemingen NS en Schiphol is verhoogd.

Provenu's Exportkredietverzekeringen (EKV)

Vervroegde terugbetaling door Gabon en Angola leiden tot meevallende provenuontvangsten EKV.

Ontvangsten Domeinen

De meevaller bij Domeinen wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere zand- en huuropbrengsten.

Vliegveld Twente

Bij de ontwikkeling van Vliegveld Twente door het Gemeenschappelijk ontwikkelbedrijf (GOB) worden de komende jaren kosten gemaakt. Deze zijn opgenomen aan de uitgavenkant van de begroting van Financiën onder «Diversen». Op dit moment wordt voorzien dat deze na de interim-fase (die eindigt in 2011) tot een opbrengst zal leiden.

Winstafdracht DNB

Renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt vertalen zich in hogere

verwachte opbrengsten voor DNB. Deze leiden daarmee tot een hogere winstafracht van De Nederlandsche Bank.

Holland Casino

In verband met de wijziging van de kansspelbelasting en de invoering van het horecarookverbod houdt Holland Casino rekening met minder omzet. Hierom wordt de verwachte afdracht naar beneden bijgesteld. Hier staat een meerjarige meevaller tegenover.

Superdividend Schiphol

Schiphol keert dit jaar superdividend uit aan haar aandeelhouders (de Staat en de gemeenten Amsterdam en Rotterdam).

Defensie

X DEFENSIE: UITGAVEN	bedragen in miljoenen euro's				
	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	7 853,6	7 794,6	7 698,6	7 688,5	7 579,2
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Alexanderkazerne	42,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bos-gelden missie afghanistan	0,0	0,0	50,0	50,0	0,0
Dollarregeling	- 12,0	- 18,0	0,0	0,0	0,0
Eindejaarsmarge defensie 2007	- 30,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Maatregelen defensieplan 2009	22,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Motie van Geel c.s.	50,0	50,0	0,0	0,0	0,0
Operationele gereedstelling	30,0	30,0	0,0	0,0	0,0
Diversen	- 5,3	0,1	0,1	0,1	0,1
	96,6	62,1	50,1	50,1	0,1
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Uitdeling loonbijstelling	162,5	154,3	153,2	152,6	148,1
Uitdeling prijsbijstelling	72,8	73,5	71,1	70,5	69,8
Diversen	9,1	14,0	13,7	14,0	14,0
Niet tot een ijklijn behorend					
Diversen	- 13,4	1,8	1,9	3,1	3,5
	231,0	243,6	239,9	240,2	235,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	327,6	305,6	290,0	290,3	235,5
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	8 181,1	8 100,2	7 988,6	7 978,8	7 814,7
Totaal Internationale samenwerking	356,1	346,8	343,2	298,7	218,7
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	8 537,2	8 447,0	8 331,8	8 277,5	8 033,4
X DEFENSIE: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	bedragen in miljoenen euro's				
	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	625,5	501,9	494,0	486,7	299,5
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Verkoopopbrengsten	22,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Diversen	- 2,3	- 2,3	- 2,3	- 2,3	- 2,3
	19,7	- 2,3	- 2,3	- 2,3	- 2,3

	2008	2009	2010	2011	2012
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	19,7	- 2,3	- 2,3	- 2,3	- 2,3
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	645,2	499,6	491,7	484,4	297,3
Totaal Internationale samenwerking	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	646,6	501,0	493,1	485,8	298,7

Alexanderkazerne

Voor het Internationaal Strafhof wordt nieuwbouw gerealiseerd op het terrein van de Alexanderkazerne. Defensie heeft vanuit de HGIS een compensatie van 42 mln. ontvangen om de op de Alexanderkazerne gehuisveste functies elders onder te brengen.

Bos-gelden missie Afghanistan

In het licht van de verlenging van de missie in Afghanistan is in 2010 en in 2011 50 mln. toegevoegd aan de Defensiebegroting (Kamerstuk 2007–2008, 27 925, nr. 279).

Dollarregeling

Door de gunstige ontwikkeling van de dollarkoers treden op de Defensiebegroting meevallers op. Conform de regeling dollarcompensatie valt een deel van het voordeel vrij voor het generale beeld.

Eindejaarsmarge Defensie 2007

In 2007 heeft Defensie zijn budget overschreden. Deze overschrijding wordt in 2008 gecompenseerd.

Maatregelen Defensieplan 2009

Een deel van de maatregelen uit het Defensieplan 2009 wordt gefinancierd uit verkoopopbrengsten. Deze post hangt samen met de post verkoopopbrengsten aan de ontvangstenzijde.

Motie Van Geel c.s.

Er zijn extra middelen aan de Defensiebegroting toegevoegd vanwege de noodzakelijke vroegtijdige vervanging van materieel dat wordt ingezet tijdens de operatie ISAF Stage III (Kamerstuk 2007–2008, 31 200 X, nr. 43).

Operationele gereedstelling

Om de nadelige effecten vanwege de missie in Afghanistan op de gereedheid van niet-uitgezonden eenheden te ondervangen wordt 2 keer 30 mln. aan de Defensiebegroting toegevoegd.

Verkoopopbrengsten

Het betreft hier hogere verkoopopbrengsten vanwege de verkoop van 21 tanks en 8 pantserhouwitsers. Deze post hangt samen met de post maatregelen Defensieplan 2009 aan de uitgavenzijde.

Diversen

Deze post komt voornamelijk tot stand door minder ontvangsten voor de Koninklijke Marechaussee.

Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

XI VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN MILIEUBEHEER: UITGAVEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	1 236,0	1 049,1	967,4	947,3	907,8
Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	3,5	0,0	0,0	0,3	- 0,8
	3,5	0,0	0,0	0,3	- 0,8
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Meerjarige doorwerking Yara/Sluiskil schadevergoeding	0,0	- 7,0	- 6,2	0,0	0,0
Knelpuntenreserve prijsstelling	5,9	2,9	0,0	0,0	0,0
Diversen	26,6	6,1	3,7	1,1	- 2,7
	32,5	2,0	- 2,5	1,1	- 2,7
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
FES luchtkwaliteit verkeer	- 27,2	0,0	0,0	0,0	0,0
FES NSP project	242,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Diversen	69,7	11,2	10,5	12,2	12,0
	284,9	11,2	10,5	12,2	12,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	320,9	13,3	8,0	13,5	8,5
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	1 556,8	1 062,4	975,5	960,8	916,3
Totaal Internationale samenwerking	75,7	54,3	60,6	61,4	84,8
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	1 632,6	1 116,7	1 036,0	1 022,2	1 001,1

XI VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN MILIEUBEHEER: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	372,6	190,0	101,9	99,5	50,5
Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0
	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
FES luchtkwaliteit verkeer	- 27,2	0,0	0,0	0,0	0,0
FES NSP project	242,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Diversen	65,3	0,0	0,0	0,0	0,0
	280,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	282,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	655,5	190,0	101,9	99,5	50,5
Totaal Internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	655,5	190,0	101,9	99,5	50,5

Meerjarige doorwerking Yara/Sluiskil schadevergoeding

Een schadevergoeding wordt toegekend aan Yara in Sluiskil (meststoffen, industriële gassen en chemicaliën) in verband met beëindiging van

ammoniaktransporten. De betaling heeft plaatsgevonden in 2007, waarvoor budget uit 2009 en 2010 naar 2007 is overgeheveld.

Knelpuntenreserve prijsbijstelling

Departementen die aanlopen tegen onoverkomelijke problemen als gevolg van het niet uitkeren van de prijsbijstelling, tranche 2008, kunnen een beroep doen op de zogenaamde «knelpuntenreserve». Een deel van deze knelpuntenreserve komt ten goede aan de begroting van VROM.

Diversen

Dit betreft onder andere stroomlijning van betaling aan SenterNovem, verdeling van budgetten over de directies die de Toekomstagenda Milieu uitvoeren en de generale toekenning van middelen voor duurzaam inkopen.

FES luchtkwaliteit verkeer

De regelingen voor met name de roetfilters liepen in 2007 sneller dan verwacht. Deze overschrijding wordt in 2008 gecompenseerd.

FES Nieuwe Sleutelprojecten (NSP)

In 2007 zijn enkele Nationale Sleutelprojecten vertraagd. De niet-bestede middelen uit het Fonds Economische Structuurversterking (FES) worden weer toegevoegd aan de budgetten in 2008. De grootste vertragingen doen zich voor op het project Zuidas-Amsterdam en het project Utrecht.

Wonen, Wijken en Integratie

XVIII WONEN, WIJKEN EN INTEGRATIE: UITGAVEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	4 014,5	4 075,7	3 396,0	3 392,9	3 302,3
Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
huurtoeslag	209,4	183,7	210,7	205,1	136,7
Meer toekenningen BEW plus regeling	3,2	9,1	12,7	15,4	17,8
Diversen	4,8	0,0	0,0	0,0	0,0
	217,4	192,8	223,4	220,5	154,5
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Budget bewonersinitiatieven	20,0	20,0	20,0	20,0	0,0
Budget wijkenaanpak	165,0	75,0	0,0	0,0	0,0
Intertemporele kasschuif vertraging investeringsprojecten HCvS	- 30,0	30,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif t.b.v. specifiek beeld	44,5	- 53,5	9,0	0,0	0,0
Ombuiging BLS	0,0	0,0	0,0	- 93,0	- 93,0
Diversen	28,9	37,6	- 3,4	10,0	4,3
	228,4	109,1	25,6	- 63,0	- 88,7
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	- 19,2	- 8,6	- 8,6	- 10,0	- 9,9
Niet tot een ijklijn behorend					
Diversen	- 21,4	- 21,4	- 21,4	- 21,4	- 21,4
	- 40,6	- 30,0	- 30,0	- 31,4	- 31,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	405,2	271,9	219,0	126,1	34,5
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	4 419,7	4 347,7	3 615,0	3 519,0	3 336,7
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	4 419,7	4 347,7	3 615,0	3 519,0	3 336,7

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	1 070,9	1 067,0	583,1	583,1	587,3
Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
Aanpassing raming restituties					
huurtoeslag	108,5	56,5	20,9	6,1	1,7
Diversen	- 0,4	- 1,7	- 5,8	2,0	0,0
	108,1	54,8	15,1	8,1	1,7
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0
	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Niet tot een ijklijn behorend					
Diversen	- 5,7	- 9,3	- 13,1	- 16,5	- 20,0
	- 5,2	- 9,3	- 13,1	- 16,5	- 20,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	105,5	45,5	2,0	- 8,4	- 18,3
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	1 176,4	1 112,5	585,1	574,7	569,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	1 176,4	1 112,5	585,1	574,7	569,0

Huurtoeslag

De nieuwe ramingen voor de huurtoeslag zijn verwerkt. Door nog onbekende redenen doet zich de komende jaren een tegenvaller voor bij de huurtoeslag. Deze was bij Najaarsnota 2007 al bekend. Vooruitlopend op beleidsinformatie van de Belastingdienst/Toeslagen wordt op dit moment verondersteld, dat deze tegenvaller een structurele doorwerking kent. De tegenvaller wordt op termijn in de meest recente ramingen deels gematigd door een autonome meevaller. Dit als gevolg van onder andere een lager volume sociale zekerheid (volumeramingen Werkloosheidswet en Wet werk en bijstand) en een lager aantal huishoudens, die doorwerken op een lager beroep op de huurtoeslag. Mocht in augustus 2008 op basis van informatie van de Belastingdienst/Toeslagen blijken dat de tegenvaller (deels) niet structureel doorwerkt, dan zal dit tot generale vrijval leiden.

Meer toekenningen BEW plus regeling

Een actuele raming op basis van recente ervaringscijfers uit 2007 en 2008 laat zien dat het aantal toekenningen BEW-plus per jaar rond de 8 000 zal liggen. Dit ligt hoger dan tot nu toe in de ramingen is verwacht. Er worden middelen beschikbaar gesteld om dit hogere beroep te accommoderen.

Budget bewonersinitiatieven

Voor 2008–2011 wordt jaarlijks 20 mln. budget beschikbaar gesteld voor bewonersinitiatieven bij de wijkenaanpak. Voor 2008 als gevolg van de motie Van Geel (TK 2007–2008, 31 200, nr. 16) en voor de jaren 2009–2011 als invulling van de motie-Depla c.s. (TK 2007–2008, 31 200, nr. 26).

Budget wijkaanpak

Ten behoeve van de wijkaanpak wordt in totaal in deze kabinetsperiode een Rijksbudget van 240 mln. in 2008 en 2009 beschikbaar gesteld, zodat zichtbare verbeteringen in de wijken tot stand kunnen worden gebracht.

Intertemporele kasschuif vertraging investeringsproject Hoge Colleges van Staat

De Rijksgebouwendienst is geconfronteerd met onvermijdelijke vertragingen in de uitvoering van investeringsprojecten Hoge Colleges van Staat en Algemene Zaken die gefinancierd worden via de WWI-begroting. De hiervoor reeds beschikbare middelen worden via een intertemporele herschikking in het juiste kasritme gebracht.

Kasschuif ten behoeve van het specifiek beeld

Om specifieke problematiek op de WWI-begroting op te lossen is besloten tot een kasschuif in de tijd bij de ISV-budgetten.

Ombuiging BLS (budget locatiegebonden subsidies)

Om de specifieke problematiek op de WWI begroting op te lossen, wordt het BLS budget voor de jaren 2011 – 2013 verlaagd met jaarlijks 93 mln..

Diversen

Dit betreft een aantal samengevoegde bijstellingen waaronder extra middelen voor de restauratie van de gevel van het Paleis op de Dam en het aandeel van de knelpuntenreserve prijsbijstelling dat aan de WWI begroting is toegevoegd. Daarnaast is sprake enkele vertragingen van projecten die in 2007 niet meer tot uitbetaling zijn gekomen. Deze worden in 2008 aan de begroting toegevoegd.

Aanpassing raming restituties huurtoeslag

Voor de huurtoeslag was de ontvangstenraming tot nu toe gebaseerd op de ervaringsgegevens bij de huursubsidie en inschatting van de «Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen specifieke effecten» op terug te vorderen betalingen. In de actuele raming wordt op basis van inzichten bij de Belastingdienst/Toeslagen rekening gehouden met een ander tempo van vorderingen en een lagere schatting van oninbare vorderingen.

Verkeer en Waterstaat

XII VERKEER EN WATERSTAAT: UITGAVEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	8 167,3	8 601,8	8 965,7	8 437,0	8 641,9
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Beroep op de eindejaarsmarge	25,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Diverse kasschuiven	- 100,0	50,0	50,0	0,0	0,0
Geluidsisolatie schiphol (gis)	- 20,5	- 8,9	20,1	6,5	12,5
Voordelig saldo infrastructuurfonds 2007	- 783,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Diversen	- 0,1	- 1,6	- 2,8	- 2,8	- 2,5
	- 878,6	39,5	67,3	3,7	10,0
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Loonbijstelling V&W	43,2	42,6	43,4	40,0	39,7
Prijsbijstelling infrastructuurfonds	95,5	100,9	108,4	83,1	88,3
Diversen	24,7	18,3	20,5	20,2	20,3
Niet tot een ijklijn behorend					
Diversen	14,2	0,0	0,0	0,0	0,0
	177,6	161,8	172,3	143,3	148,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 701,1	201,3	239,7	147,0	158,3

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	7 466,2	8 803,2	9 205,4	8 583,9	8 800,2
Totaal Internationale samenwerking	17,4	19,6	16,1	14,5	14,5
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	7 483,6	8 822,8	9 221,5	8 598,4	8 814,7
XII VERKEER EN WATERSTAAT: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN					
	bedragen in miljoenen euro's				
	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	90,6	85,2	54,4	55,4	58,0
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	3,2	- 1,0	0,0	0,0	0,0
	3,2	- 1,0	0,0	0,0	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	3,2	- 1,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	93,9	84,2	54,4	55,4	58,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	93,9	84,2	54,4	55,4	58,0

Beroep op de eindejaarsmarge

De in 2007 niet tot betaling gekomen middelen op de VenW begroting uit 2007 schuiven door naar het jaar 2008.

Diverse kasschuiven

De kasbehoefte bij de infrastructurele projecten wordt aangepast naar actuele inzichten. Hierdoor neemt de totale begroting van het Infrastructuurfonds in 2008 in grootte af. Dit wordt gecompenseerd met een groei van deze begroting in de jaren 2009 en 2010 met een bedrag van gelijke hoogte.

Geluidsisolatie schiphol (GIS)

De in 2007 niet tot betaling gekomen GIS-middelen worden doorgeschoven naar latere jaren. Tevens is het uitgavenpatroon voor het jaar 2008 en later aangepast. Deze kasschuif is het gevolg van nieuwe ramingen van de kasbehoefte over de jaren 2008–2016.

Voordelig saldo Infrastructuurfonds 2007

De resterende middelen van 2007 uit het Infrastructuurfonds worden toegevoegd aan het jaar 2008. Dit betekent een verlaging van de gereserveerde middelen op de begroting van VenW als bijdrage aan het Infrastructuurfonds.

Economische Zaken

XIII ECONOMISCHE ZAKEN: UITGAVEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	2 432,3	2 637,3	2 541,1	2 452,0	2 344,4
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Innovatieprogramma's	- 4,2	- 5,0	- 11,4	- 16,6	- 15,1
Intertemporele compensatie t.b.v. MEP/SDE	- 246,5	- 112,4	96,1	- 61,2	35,2
Uitvoering motie Samsom/Atsma	0,4	2,9	8,3	14,5	21,5
Diversen	36,6	37,4	39,4	36,1	41,2
	- 213,7	- 77,1	- 59,8	- 27,2	82,8
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Extra middelen t.b.v. WKK	40,0	0,0	0,0	0,0	0,0
FES bijdrage UKR	31,2	17,7	11,2	4,7	0,0
Opgevraagde FES-middelen MEP	35,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Diversen	18,9	24,8	81,0	47,5	49,4
Niet tot een ijklijn behorend					
Diversen	- 11,9	- 9,2	- 10,2	- 10,2	- 10,0
	114,1	33,3	82,0	42,0	39,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 99,7	- 43,8	22,2	15,0	122,3
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	2 332,6	2 593,6	2 563,3	2 467,0	2 466,7
Totaal Internationale samenwerking	170,1	157,4	159,9	137,4	140,1
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	2 502,7	2 751,0	2 723,2	2 604,4	2 606,8

XIII ECONOMISCHE ZAKEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	7 688,5	8 920,3	8 181,4	7 726,0	7 074,7
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Terugontvangsten IPR-decentraal					
Noorden	16,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Terugontvangsten Novem BV	22,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Diversen	8,4	- 1,1	- 1,1	- 1,1	- 1,1
	46,7	- 1,1	- 1,1	- 1,1	- 1,1
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Desaldering FES	59,4	15,8	63,1	24,0	19,1
Stadsverwarmingsprojecten	40,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Diversen	4,4	3,9	6,0	8,4	8,3
Niet tot een ijklijn behorend					
Aardgasbaten	- 50,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Afdracht FES	- 632,6	41,7	- 61,6	- 41,9	- 37,7
Diversen	6,8	0,0	0,0	0,0	0,0
	- 572,0	161,4	7,5	- 9,5	- 10,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 525,3	160,3	6,4	- 10,6	11,4
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	7 163,2	9 080,5	8 187,8	7 715,4	7 063,3
Totaal Internationale samenwerking	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	7 165,0	9 082,3	8 189,7	7 717,2	7 065,1

Innovatieprogramma's

De mutatie bij innovatieprogramma's betreft het saldo van een aantal aanpassingen. Lopende innovatieprogramma's blijken over het algemeen langzamer tot betaling komen dan verwacht. Op basis van deze erva-

ringen wordt de kasraming voor toekomstige innovatieprogramma's aangepast. Hierdoor vallen de betalingen in de eerste jaren (t/m 2012) lager uit en daarna hoger. Verder kunnen technologische topinstituten vanaf 2009 alleen nog een bijdrage krijgen als ze een geïntegreerd onderdeel uitmaken van een innovatieprogramma. De hiermee samenhangende technische mutatie zorgt voor een neerwaartse bijstelling van het budget in de eerste jaren, en een opwaartse in de jaren na 2013.

Intertemporele compensatie t.b.v. MEP / SDE

Vanuit de MEP vallen de eerstkomende jaren middelen in de kas vrij. Deze vrijvallende middelen worden aan de reeds beschikbare middelen voor de SDE toegevoegd ter uitfinanciering van verplichtingen. Bovendien komen de voor SDE beschikbare middelen later tot betaling dan geraamd.

Uitvoering motie Samsom / Atsma

In de Tweede Kamer is de motie Samsom aangenomen. In deze motie wordt de regering gevraagd 120 mln. extra toe te voegen aan de Stimuleringsregeling Duurzame Energie (SDE). Vanaf 2008 tot en met 2015 wordt deze 120 mln. verspreid toegevoegd aan het SDE-budget. De dekking van deze motie komt voor 40 mln. ten laste van het HGIS-budget voor Joint Implementation (EZ). De overige 80 mln. wordt gedekt door VROM (HGIS-budget voor CDM 47 mln.) en de algemene middelen (33 mln.).

Diversen

Deze mutatie wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende drie redenen.

De Consumentenautoriteit, NMa en CBS worden geconfronteerd met structureel 3,3 mln. hogere uitvoeringskosten als gevolg van EU-richtlijnen en verordeningen, aanpassing van wetten e.d.

Om de uitgroei van Antwoord voor Bedrijven tot hét digitale overheidsloket voor ondernemersvragen op alle overheidssterreinen mogelijk te maken, wordt per jaar ca. 5,5 mln. extra toegevoegd.

Voor het programma «Van Digibewust naar Digibekwaam», dat zich richt op het vergroten van digitale vaardigheden bij daarvoor in aanmerking komende groepen, en voor preventie en voorlichting over Cybercrime is tot en met 2012 in totaal 21,8 mln. nodig.

Extra middelen t.b.v. WKK (WarmteKrachtKoppeling)

Het aantal aanvragen voor de subsidieregeling WKK was in 2007 zo groot, dat het subsidieplafond werd overtekend. Er is besloten om toch alle aanvragen te honoreren en daartoe wordt het WKK-budget aangevuld met 40 mln. Hiervoor worden de terugontvangsten van de stadsverwarmingsprojecten aangewend.

FES bijdrage UKR (Unieke Kansen Regeling)

In de energiebesparingstender UKR zijn meer projecten die aan de criteria voldoen, ingediend dan er aan budget beschikbaar was. Daarom wordt nu met behulp van middelen uit het FES het budget voor de UKR verhoogd.

Opgevraagde FES-middelen MEP

Niet opgevraagde FES middelen voor de MEP worden bij Voorjaarsnota opnieuw aan de EZ begroting toegevoegd uit het FES fonds.

Diversen (technische mutaties)

De diversenpost bestaat met name uit het doorschuiven van FES-middelen uit 2007 naar 2008. Zo konden FES-middelen voor Beroeps- onderwijs in Bedrijf en voor Onderwijs en Ondernemerschap niet meer in 2007 worden gecommiteerd, waardoor deze middelen worden doorgeschoven naar 2008. Daarnaast loopt de uitvoering van een aantal rege-

lingen (zoals de CTMM (Center for Translational Molecular Medicine), BMM (Biomedical Materials) en Scheidingstechnologie) langzamer dan verwacht waardoor de niet opgevraagde FES-middelen voor deze regelingen doorschuiven naar 2008.

Terugontvangsten IPR-decentraal

In 2008 zal 16 mln. aan middelen worden terugontvangen van het Noorden in verband met de eindafrekening van het programma IPR-decentraal.

Terugontvangsten Novem BV

Dit betreft vorderingen op Novem BV ten behoeve van energiebesparingsprojecten die EZ dit jaar verwacht terug te ontvangen.

Stadsverwarmingsprojecten

De overeenkomst met NUON voor de afkoop van stadsverwarmingsprojecten kon niet meer in 2007 worden afgerond. Dit zal in 2008 alsnog gebeuren.

Aardgasbaten

Deze neerwaartse bijstelling wordt veroorzaakt door twee tegengestelde effecten. Deze effecten zijn enerzijds de hogere olieprijs en anderzijds de lagere productierealisatie- en raming. Per saldo leiden deze effecten tot een neerwaartse bijstelling van 50 mln., omdat de lagere productie in 2008 voor een tegenvaller zorgt die groter is dan de meevaller als gevolg van de hogere olieprijs. De raming 2009 laat per saldo een opwaartse bijstelling zien.

Afdracht FES

Voor het jaar 2008 en verder is sprake van een vaste FES-voeding uit gasbaten, aansluitend bij de uitgaven. Deze mutatie dient om de voorziene FES-uitgaven te dekken, die als gevolg van voorjaarsnotamutaties zijn gewijzigd.

Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

XIV LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT: UITGAVEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	2 295,0	2 275,1	2 222,9	2 067,2	2 048,4
Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3
Beleidsmatige mutaties	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3
Rijksbegroting in enge zin					
Blauwtong, vrijwillige vaccinatie	11,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuif ICT-investering	1,7	4,2	5,1	-3,6	-3,6
Maatregelen VWA	10,0	10,0	0,0	0,0	0,0
Nota van wijziging-sanering noordzevisserij	20,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nota van wijziging-voorzieningenniveau platteland	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Projecten veenweidegebieden	10,0	10,0	12,0	0,0	0,0
Transitie Noordzevisserij	10,0	10,0	5,0	0,0	0,0
Diversen	11,2	5,3	5,3	5,3	5,3
	79,6	39,5	27,4	1,7	1,7

	2008	2009	2010	2011	2012
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Interne begrotingsreserve borgstellingsfonds	40,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Interne begrotingsreserve O&S landbouw	13,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Interne begrotingsreserve O&S visserij	13,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Loonbijstellingstranche 2008	45,7	45,3	44,6	43,5	43,4
gratis schoolboeken	10,5	10,2	9,9	10,0	10,2
Diversen	18,3	8,2	9,4	14,2	6,9
	141,8	63,7	63,9	67,7	60,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	223,8	105,5	93,6	71,7	64,4
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	2 518,8	2 380,6	2 316,5	2 138,9	2 112,8
Totaal Internationale samenwerking	28,7	27,9	27,8	27,7	27,7
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	2 547,5	2 408,5	2 344,3	2 166,7	2 140,6

XIV LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKwaliteit: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	630,9	558,7	596,7	570,2	574,2
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Blauwtong, vrijwillige vaccinatie	0,0	9,1	0,0	0,0	0,0
Diversen	4,5	0,6	0,6	0,6	0,6
	4,5	9,7	0,6	0,6	0,6
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Interne begrotingsreserve borgstellingsfonds	40,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Interne begrotingsreserve O&S landbouw	13,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Interne begrotingsreserve O&S visserij	13,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Diversen	11,1	2,4	3,7	7,9	2,1
	78,4	2,4	3,7	7,9	2,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	82,9	12,1	4,3	8,5	2,7
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	713,8	570,8	601,0	578,7	576,9
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	713,8	570,8	601,0	578,7	576,9

Blauwtong, vrijwillige vaccinatie

Om dieren te vaccineren tegen blauwtong worden in 2008 vaccins aangeschaft. De uitgaven hiervan (11,7 mln.) worden bij de EU gedeclareerd (9,1 mln.). Hiervoor wordt, rekening houdend met voorfinanciering, een tegemoetkoming van per saldo 2,6 mln. verstrekt.

Kasschuif ICT-investering

LNV investeert in ICT ten behoeve van haar bedrijfsvoering en primair proces. In verband hiermee is een kasschuif noodzakelijk.

Maatregelen VWA

Het rapport Hoekstra maakt intensiveringen in de sfeer van handhaving en toezicht noodzakelijk. Ook moeten nog tekorten worden opgelost. Ten behoeve hiervan wordt een generale tegemoetkoming verstrekt.

Nota van Wijziging – Voorzieningenniveau platteland

Ten behoeve van de leefbaarheid wordt er geïnvesteerd in het voorzieningenniveau in kleine kernen op het platteland. LNV zal een beperkt aantal projecten ondersteunen die bijdragen aan de versterking van de sociale samenhang en de werkgelegenheid in het landelijk gebied.

Nota van Wijziging – Sanering Noordzeevervisserij

Naar verwachting zullen de visquota de komende jaren fors dalen. Het aantal gespecialiseerde platviskotters is te groot in relatie tot de vangstmogelijkheden. Om tot vernieuwing, verduurzaming en sanering van de visserij te komen wordt extra geld beschikbaar gesteld.

Projecten Veenweidegebieden

In het kader van het Programma Groene Hart worden in de Veenweidegebieden projecten gestart om bodemdaling tegen te gaan. Hierdoor blijven specifieke culturele en natuurwaarden behouden.

Transitie Noordzeevervisserij

Hiermee wordt geïnvesteerd in nieuwe, ecologisch vriendelijke vistechnieken. Ook worden innovaties ondersteund gericht op meer duurzaamheid, energiebesparing en samenwerking in de keten en het bereiken van een betere balans tussen de vangstmogelijkheden en capaciteit.

Interne begrotingsreserves

Met ingang van 2008 worden op de LNV-begroting interne begrotingsreserves ingesteld. Dit gebeurt door het omzetten van de garantievermogens van een drietal ZBO's, te weten het Ontwikkeling en Saneringsfonds voor de Landbouw, het Ontwikkeling en Saneringsfonds voor de Visserij en het Borgstellingsfonds.

Gratis schoolboeken

Met deze mutatie wordt invulling gegeven aan het besluit om per schooljaar 2008–2009 schoolboeken gratis aan te bieden. Dit geldt derhalve ook voor het groen onderwijs.

Sociale Zaken en Werkgelegenheid

XV SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID: UITGAVEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	23 858,3	25 970,2	24 860,1	24 843,0	25 109,9
Mee- en tegenvallers					
Sociale zekerheid					
Anticumulatiebaton Wet sociale werkvoorziening (Wsw)	18,4	18,4	18,4	18,4	18,4
Oude vreemdelingenwet	17,3	14,9	12,1	10,6	9,1
Toerekening Re-integratie Arbeidsgehandicapten (REA)	25,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Wajong uitvoeringskosten	0,0	16,0	15,3	15,4	15,5
Wajong volume	32,5	86,8	147,8	213,6	285,7
Diversen	- 5,6	- 6,0	- 5,4	- 6,6	- 7,0
	87,6	130,1	188,2	251,4	321,7
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	2,1	6,0	0,0	0,0	0,0
Sociale zekerheid					
Algemeen keten overleg	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Correctie onderwijsvoorzieningen	18,0	20,7	22,2	23,9	23,9
Dekking uit eindejaarsmarge	- 75,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Eindejaarsmarge	160,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Partneralimentatie	20,0	23,0	10,5	7,4	4,3
Taakstelling fusie UWV/CWI	108,5	141,6	76,0	20,4	0,0

	2008	2009	2010	2011	2012
Uitstel Vazalo tot 1–1–2011	- 1,3	2,3	10,0	- 18,0	0,0
Diversen	19,5	9,1	7,4	9,5	4,0
Technische mutaties	266,8	202,7	126,1	43,2	32,2
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	7,8	8,8	9,9	10,6	10,4
Sociale zekerheid					
Loon- en prijsbijstelling	157,9	154,7	149,7	146,7	147,1
Diversen	4,3	- 11,8	- 13,2	- 13,6	- 8,5
Niet tot een ijklijn behorend					
Premiebrief BIKK anw	- 174,5	- 177,5	- 180,0	- 184,9	- 188,8
Rijksbijdrage ouderdomsfonds	- 2 214,4	- 2 552,7	0,0	0,0	0,0
Diversen	5,4	7,4	- 2,4	- 2,4	- 3,8
	- 2 213,5	- 2 571,1	- 36,0	- 43,6	- 43,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 1 859,2	- 2 238,4	278,1	250,8	310,3
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	21 999,1	23 731,8	25 138,2	25 093,8	25 420,2
Totaal Internationale samenwerking	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	21 999,9	23 732,6	25 138,9	25 094,6	25 421,0

XV SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	501,4	478,1	478,1	478,1	478,1
Mee- en tegenvallers					
Sociale zekerheid					
Anticumulatiebatens WSW	35,4	35,4	35,4	35,4	35,4
Kasschuif ontvangsten agenda vd toekomst	- 22,5	0,0	0,0	0,0	0,0
	12,9	35,4	35,4	35,4	35,4
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sociale zekerheid					
Anticumulatiebatens WSW	20,0	21,0	23,0	21,0	14,0
Diversen	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	29,0	21,0	23,0	21,0	14,0
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	42,2	56,4	58,4	56,4	49,4
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	543,6	534,4	536,5	534,5	527,5
Totaal Internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	543,6	534,4	536,5	534,5	527,5

Anticumulatiebatens Wet sociale werkvoorziening (Wsw)

Anticumulatiebatens Wsw zijn vrijvallende arbeidsongeschiktheidsuitkeringen van personen met een Wsw-dienstverband. Bij de begroting (XV) gaat het om de Wajong-uitkeringen. Op grond van de reguliere actualisatie van de raming zijn de anticumulatiebatens WSW die bij het UWV in rekening worden gebracht vanaf 2008 verhoogd. Als gevolg hiervan is ook de raming van de uitkeringslasten in dezelfde mate opgehoogd. Deze mutaties zijn derhalve neutraal voor het SZA-kader.

Oude Vreemdelingenwet

Het aantal personen dat voor de regeling ter afwikkeling van de nalatenschap van de oude vreemdelingenwet in aanmerking komt, komt naar verwachting uit op 27 500 personen. Nu op grond van de afronding van de regeling het aantal bekend is, is de raming voor bijstand hierop aangepast.

Toerekening Re-integratie Arbeidsgehandicapten (REA)

De mutatie betreft een technische correctie van de toerekening van de REA-uitgaven. Sinds 2006 zijn onderwijsvoorzieningen toegerekend aan het Arbeidsongeschiktheidsfonds, terwijl deze formeel ten laste moeten komen van de begrotingsgefinancierde re-integratiemiddelen Wajong. Deze toerekening is in 2007 gecorrigeerd door de begrotingsgefinancierde REA-middelen te verhogen ten laste van de premiegefinancierde REA-middelen. De verrekening met de begroting van SZW viel over de jaargrens, waardoor dit in 2008 zichtbaar wordt.

Wajong uitvoeringskosten

De hogere instroom en het daardoor grotere bestand van de Wajong leidt tot extra uitvoeringskosten bij het UWV.

Wajong volume

Uit de realisaties van 2007 van het UWV bleek dat er sprake is van een toename van de instroom van de Wajong. Omdat de uitstroom uit de Wajong beperkt is, leidt een hogere instroom tot een groter Wajongvolume en hogere uitkeringslasten. Omdat verwacht wordt dat de instroom ook in 2008 nog zal groeien en dit instroomniveau zich de komende jaren handhaaft, nemen de uitgaven meerjarig toe.

Algemeen keten overleg

Als bijdrage aan het oplossen van de incidentele transitieproblematiek bij UWV/CWI is door SZW 15 mln. bijgedragen aan het zogenoemde Algemeen Keten Overleg. De middelen worden voornamelijk ingezet voor het invoeren van de Integrale Dienstverlening.

Correctie onderwijsvoorzieningen

De verantwoordelijkheid voor de verstrekking van onderwijsvoorzieningen aan jongeren met een handicap zal worden neergelegd bij de minister van OCW. Vooruitlopend op overheveling van de middelen naar de OCW-begroting vindt een voor het SZA-kader neutrale correctie plaats. De onderwijsvoorzieningen behoren namelijk te worden toegerekend aan de begrotingsgefinancierde re-integratielasten Wajong in plaats van de premiegefinancierde re-integratiemiddelen. Uit dien hoofde worden de beschikbare middelen binnen het SZA-kader overgeheveld de begroting van SZW.

Eindejaarsmarge/Dekking uit eindejaarsmarge

De eindejaarsmarge is ingezet voor eindejaarsmargeproblematiek, alsmede ter dekking van intensiveringen en tegenvallers.

Partneralimentatie

De concrete invulling van de bij Coalitieakkoord voorgenomen maatregel inzake van partneralimentatie levert een lagere besparing op de bijstands-uitgaven op dan was ingeboekt.

Taakstelling fusie UWV/CWI

Nu de afspraken met UWV/CWI over de fusie per 1 januari 2009 zijn gemaakt en de daarbij behorende taakstelling is ingevuld, wordt het meer-

jarig budget voor transitiekosten in verband met de fusie, dat op de aanvullende post was opgenomen, overgeboekt naar de begroting van SZW.

Uitstel Vazalo tot 1-1-2011

Om uitvoeringstechnische redenen is het aan de wet Voorzieningen arbeid en zorg alleenstaande ouders (Vazalo) voorafgaande experiment niet doorgegaan. Thans wordt beoogd om per 1 januari 2009 een experiment op grond van de Wet Werk en Bijstand uit te voeren. Invoering van de wet Vazalo is in ieder geval niet mogelijk vóór 1 januari 2012.

Premiebrief BIKK/ANW

De ANW-premie is bij de definitieve vaststelling op een ander niveau vastgesteld dan bij de begroting was geraamd. Door de premiemutatie wijzigt ook de verdeling van de kosten van de heffingskortingen. Dit leidt tot lagere uitgaven.

Rijksbijdrage ouderdomsfonds

Er heeft een herziening van de verdeelsleutel belastingen/ premies volksverzekeringen plaatsgevonden. Dit leidt tot een lagere rijksbijdrage ouderdomsfonds.

Anticumulatiebatens Wsw

De anticumulatiebatens Wsw zijn de vrijvallende Wajong- en WAO-uitkeringen van personen met een WSW-dienstverband. Op grond van de reguliere actualisatie van de ramingen zijn de anticumulatiebatens die bij het UWV in rekening worden gebracht vanaf 2008 verhoogd. De mutaties zijn neutraal voor het SZA-kader. Tegenover de hogere Wajong- en WAO-uitgaven (gefinancierd via respectievelijk de SZW-begroting en premies) staan hogere ontvangsten op de SZW-begroting.

Kasschuif ontvangsten Agenda van de Toekomst

Terugontvangsten in het kader van de Agenda voor de Toekomst zijn in 2007 versneld ontvangen, ten koste van de voor 2008 geraamde ontvangsten.

Anticumulatiebatens Wsw

Als gevolg van de verhoging van de Wajong-uitkering naar 75 procent WML zijn de anticumulatiebatens in de Wsw ook verhoogd.

Sociale Verzekeringen

SOCIALE VERZEKERINGEN: UITGAVEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	43 870,6	45 255,5	46 483,5	48 031,7	50 074,4
Mee- en tegenvallers					
Sociale zekerheid					
IVA volume	- 79,2	- 128,9	- 170,9	- 210,8	- 253,6
Nominale ontwikkeling	- 72,3	- 11,3	- 2,4	- 26,6	11,9
UFO volume	- 54,8	- 55,2	- 55,4	- 55,5	- 55,5
WAO prijs	64,1	68,1	67,6	63,2	59,2
WAO volume	59,3	84,8	54,7	44,1	30,9
WAZ volume	- 43,9	- 48,6	- 36,3	- 23,5	- 4,9
WAZO volume	41,7	41,7	41,7	41,7	41,7
WGA uitvoeringskosten	0,0	- 39,5	- 37,7	- 36,4	- 35,3
WGA volume	- 52,4	- 76,5	- 104,0	- 131,3	- 156,7
WW	71,8	80,2	82,8	82,0	82,4
ZW	137,6	137,1	137,4	138,7	139,7
Diversen	25,2	35,8	34,2	35,3	33,3
	97,1	87,7	11,7	- 79,1	- 106,9
Beleidsmatige mutaties					
Sociale zekerheid					
Fasering premiedifferentiatie/ loonkostensubsidies	- 58,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Diversen	- 18,1	- 24,0	- 25,9	- 19,3	- 15,7
	- 76,8	- 24,0	- 25,9	- 19,3	- 15,7
Technische mutaties					
Sociale zekerheid					
Brutering cep	0,1	- 55,5	- 65,6	- 61,4	- 61,4
Motie van Geel (work first uitboeken)	0,0	32,3	72,7	98,6	102,3
	0,1	- 23,2	7,1	37,2	40,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	20,5	40,5	- 7,3	- 61,3	- 81,8
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	43 891,1	45 295,9	46 476,2	47 970,4	49 992,6
Totaal Internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	43 891,1	45 295,9	46 476,2	47 970,4	49 992,6

SOCIALE VERZEKERINGEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	238,8	256,2	274,1	305,9	317,5
Mee- en tegenvallers					
Sociale zekerheid					
UFO volume	- 54,8	- 55,2	- 55,4	- 55,5	- 55,5
Diversen	- 8,1	- 11,5	- 13,6	- 16,8	- 19,6
	- 62,9	- 66,7	- 69,0	- 72,3	- 75,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 62,9	- 66,7	- 69,0	- 72,3	- 75,1
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	175,9	189,5	205,1	233,5	242,4
Totaal Internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	175,9	189,5	205,1	233,5	242,4

De begrotingsgefinancierde SZA mutaties worden toegelicht bij de VT van Sociale Zaken (XV).

IVA-volume

Zowel uit de Oktobernota als de Januarinota van het UWV blijkt dat de instroom in 2007 lager was dan verwacht. Hiermee is de groei van de

instroom tussen 2006 en 2007 minder groot dan verwacht. Dit is verwerkt in de meerjarige raming van de instroom van de IVA. Het volume in 2008 is hierdoor lager dan eerder geraamd, hetgeen leidt tot lagere uitgaven. Omdat de WIA, waarvan de IVA onderdeel is, nog een nieuwe regeling is met een klein en opbouwend bestand zijn de ramingen nog gevoelig voor fluctuaties in de instroom.

Nominale ontwikkeling/Nominale ontwikkeling wka

De uitgavenramingen zijn aangepast op basis van het actuele beeld (Centraal Economisch Plan 2008) van de loon- en prijsontwikkeling. Het betreft zowel de premiegefinancierde uitgaven als de begrotingsgefinancierde uitgaven die gekoppeld zijn via de WKA (Wet koppeling met afwijkingmogelijkheid).

UFO-volume

Uit het UFO wordt o.a. WW voor overheidspersoneel gefinancierd. Op basis van uitvoeringsinformatie is de raming neerwaarts aangepast. De WW-uitgaven van het UFO zijn op declaratiebasis (de uitgaven uit het fonds worden gefinancierd door (ex-)werkgever). Hierdoor leiden lagere uitgaven ook tot evenredig lagere inkomsten.

WAO- prijs

Als gevolg van de herbeoordelingen verlaten relatief veel WAO-ers met een benedengemiddelde uitkering de WAO. Daar staat tegenover dat er (behalve herlevingen) geen nieuwe instroom in de WAO plaatsvindt. In het WAO-bestand neemt hierdoor de gemiddelde uitkering toe. Dit heeft tot gevolg dat de uitkeringslasten hoger zijn dan verwacht.

WAO-volume

Op basis van realisaties blijkt dat het aantal WAO-ers hoger is dan eerder geraamd (ca 4 000). Dit komt doordat de uitstroom lager is dan eerder geraamd. Dit wordt o.a. verklaard doordat 45–50-jarigen volgens het oude schattingsbesluit worden herbeoordeeld. De nadruk op de reguliere herkeuringen is daardoor meer op latere jaren komen te liggen, waardoor de uitstroom vertraagd is.

WAZ-volume

Op basis van realisatiecijfers van het UWV blijkt dat het aantal WAZ-uitkeringen in 2007 lager is dan verwacht. Dit heeft meerjarige doorwerking. Daarbij blijkt de gemiddelde uitkering ook licht neerwaarts bijgesteld.

WAZO-volume

Op basis van realisatiecijfers van het UWV blijkt dat het WAZO-volume hoger is dan geraamd (ca 1 200). Daarbij komt dat ook de gemiddelde uitkering iets is toegenomen. De verwachting is dat dit meerjarige doorwerking heeft.

WGA-uitvoeringskosten

De lagere instroom en daardoor kleinere bestand van de WGA leidt tot minder uitvoeringskosten WGA bij het UWV.

WGA-volume

De instroom in de WGA in 2007 blijkt ruim 10 procent lager te liggen dan eerder geraamd. Deze daling is meerjarig doorgetrokken. Omdat de WIA, waarvan de WGA onderdeel uitmaakt, nog een nieuwe regeling is met een klein en opbouwend bestand zijn de ramingen nog gevoelig voor fluctuaties in de instroom.

WW

De vertraging in de conjunctuur leidt in 2008 tot hogere werkloosheids-uitgaven. Deze tegenvaller werkt structureel door.

ZW

De tegenvaller bij de ZW is in hoofdzaak het gevolg van een bijstelling van het volume op basis van nieuwe uitvoeringsgegevens van het UWV. Dit hangt ondermeer samen met een hoger dan verwacht aantal flexwerkers. Bij ziekte kunnen flexwerkers beroep doen op de ZW.

Fasering premiedifferentiatie/loonkostensubsidies

Fasering van premiedifferentiatie en loonkostensubsidies leidt per saldo en tijdelijk tot lagere WW-uitgaven. In de begroting voor volgend jaar zal de kamer worden geïnformeerd over de nadere uitwerking van de fasering.

Ramingstechnische veronderstelling in=uit SZA

De in=uit taakstelling voor de sector SZA is ingeboekt als tegenhanger van de eindejaarsmarge.

Taakstelling fusie UWV/CWI

Nu de afspraken met UWV/CWI over de fusie per 1 januari 2009 en de daarbij behorende taakstelling zijn gemaakt, kan het meerjarig budget dat op de aanvullende post was opgenomen worden overgeboekt naar de begroting van SZW. De temporisering wijkt op onderdelen af van de temporisering die aanvankelijk was opgenomen in het meerjarig financieel kader.

Bruterijng CEP

Diverse uitkeringen zijn netto gekoppeld aan het netto minimum loon, maar kennen een ander bruto-netto traject dan het minimumloon. Wijzigingen in het bruto-netto traject van het minimumloon leiden tot aanpassing van het netto minimumloon. De uitkeringen die netto zijn gekoppeld worden evenredig aangepast, maar door het andere bruto-netto traject kan de bruto uitkering een afwijkende ontwikkeling vertonen dan die van het bruto minimumloon. Het effect hiervan op de uitkeringslasten wordt het bruterijngseffect genoemd.

Motie Van Geel (Work First uitboeken)

Verwerking van de motie Van Geel leidt tot uitboeking van de geraamde effecten van de maatregel Work First.

UFO volume

Uit het UFO wordt o.a. WW voor overheidspersoneel gefinancierd. Op basis van uitvoeringsinformatie is de raming neerwaarts aangepast. De WW-uitgaven van het UFO zijn op declaratiebasis (de uitgaven uit het fonds worden gefinancierd door (ex-)werkgever). Hierdoor leiden lagere uitgaven ook tot evenredig lagere inkomsten.

Volksgezondheid, Welzijn en Sport

XVI VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT: UITGAVEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	13 837,4	14 146,5	14 432,3	14 889,4	15 343,4
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Kadercorrectie mantelzorg	65,7	65,8	65,8	65,8	65,8
Kasschuif CIZ	24,0	0,0	- 8,6	- 15,4	0,0
Motie van Geel/thuiszorg	40,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Uitdelen eindejaarsmarge	15,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Diversen	11,2	25,2	21,4	22,1	15,1
Zorg					
Diversen	- 4,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	152,6	101,0	88,6	82,5	90,9
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Loonbijstelling tranche 2008	60,3	61,0	61,0	59,8	57,1
Diversen	18,4	30,6	30,4	26,0	20,8
Zorg					
Diversen	32,4	32,0	35,9	36,0	36,0
Niet tot een ijklijn behorend					
Bijstelling BIKK AWBZ	187,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Bijstelling zorgtoeslag	- 57,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Kadercorrectie mantelzorg	- 65,7	- 65,8	- 65,8	- 65,8	- 65,8
Diversen	3,1	3,2	3,2	3,2	3,2
	178,6	61,0	64,7	59,2	51,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	331,2	162,1	153,4	141,6	142,2
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	14 168,6	14 308,5	14 585,7	15 031,0	15 485,5
Totaal Internationale samenwerking	15,6	13,6	10,9	8,4	6,9
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	14 184,2	14 322,1	14 596,6	15 039,4	15 492,5

XVI VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	62,9	54,4	61,6	41,5	26,7
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	- 2,1	4,0	3,7	5,2	0,0
	- 2,1	4,0	3,7	5,2	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 2,1	4,0	3,7	5,2	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	60,8	58,4	65,3	46,7	26,7
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	60,8	58,4	65,3	46,7	26,7

Kadercorrectie mantelzorg

Met deze mutatie wordt het totaalbedrag mantelzorg ondergebracht onder het kader Rijksbegroting in enge zin.

Kasschuif CIZ

Het CIZ (Centrum Indicatiestelling Zorg) verwacht dat het aantal indicatieaanvragen zal stijgen. In 2008 wordt uitgegaan van een stijging van 850 000 naar 950 000 indicatieaanvragen met een bijbehorende kostenpost van circa 24 mln. euro. Dit wordt intertemporeel gedekt uit de

opbrengst van lopende investeringen in automatisering en in het verbeteren van de bedrijfsvoering.

Motie-Van Geel/thuiszorg

Naar aanleiding van de motie-Van Geel worden er extra middelen beschikbaar gesteld om thuiszorgmedewerkers voor de zorg te behouden.

Uitdelen eindejaarsmarge

De totale eindejaarsmarge voor VWS is 31 mln. Hiervan wordt een deel direct toebedeeld aan de artikelen waarop zich de eindejaarsproblemen voordoen. Deze boekingen zijn relatief klein en vallen onder de post diversen. Deze mutatie betreft het restant van de eindejaarsmarge.

Beleidsmatige mutaties/diversen

Naast diverse kleine mutaties, bestaat de diversenpost uit eindejaarsmargeproblematiek (15 mln.) en uit een overheveling van 10 mln. (vanaf 2008) vanuit het Budgettair Kader Zorg (premie-uitgaven) naar de begroting voor kwaliteitsbeleid medisch specialisten.

Bijstelling BIKK AWBZ

De rijksbijdrage BIKK (bijdrage in de kosten van kortingen) compenseert de premiederving bij onder andere de AWBZ, die ontstaan is door de grondslagverkleining voor de premieheffing. Deze grondslagverkleining trad op na de invoering van het nieuwe belastingstelsel in 2001. De hoogte van de BIKK is afhankelijk van de mate waarin heffingskortingen leiden tot reductie van de premieontvangsten bij het Algemene Fonds Bijzondere Ziektekosten (AFBZ). Op basis van het CEP van het CPB is de BIKK voor de AWBZ bijgesteld.

Bijstelling zorgtoeslag

Gedurende het jaar wordt de raming voor de zorgtoeslag bijgesteld op basis van het CEP van het Centraal Planbureau.

Premiegefinancierd Budgettair Kader Zorg

ZORG: UITGAVEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008	54 349,8	58 727,4	62 057,5	65 698,6	69 543,2
Mee- en tegenvallers					
Zorg					
Hulpmiddelen	- 80,0	- 55,0	- 15,0	0,0	0,0
Grensoverschrijdende zorg	- 53,2	- 53,2	- 53,2	- 53,2	- 53,2
Huisartsenzorg	117,9	117,9	117,9	117,9	117,9
Kraamzorg	- 33,6	- 32,6	- 32,1	- 31,6	- 32,4
Tandheelkundige specialistische zorg	- 37,1	- 37,1	- 37,1	- 37,1	- 37,1
Medisch specialisten	35,6	35,6	35,6	35,6	35,6
Nominaal en onvoorzien	46,0	46,0	46,0	46,0	46,0
Financieringsverschuiving AWBZ-convenantsectoren	150,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Loon- prijsbijstelling zorg	- 61,6	28,0	- 11,2	- 190,4	- 179,4
Diversen	28,8	24,2	22,3	18,0	20,2
	112,8	73,8	73,2	- 94,8	- 82,4
Beleidsmatige mutaties					
Zorg					
Besparingsverlies huisartsen.	33,6	33,6	33,6	33,6	33,6
FLO regeling ambulancezorg.	43,0	16,0	16,0	16,0	16,0
Ova problematiek	28,1	29,2	29,8	30,6	31,4
Pgb's	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0
Diversen	7,2	11,4	11,4	11,4	11,4
	136,9	115,2	115,8	116,6	117,4
Technische mutaties					
Zorg					
Motie-van geel c.s.	0,0	- 250,0	- 250,0	- 250,0	- 250,0
Aanpassen meerjarencijfers	0,0	0,0	0,0	0,0	286,6
Diversen	12,8	- 13,8	- 10,3	- 10,2	- 10,2
	12,8	- 263,8	- 260,3	- 260,2	26,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	262,4	- 74,7	- 71,3	- 238,4	61,4
Stand Voorjaarsnota 2008	54 612,2	58 652,6	61 986,2	65 460,2	69 604,6

ZORG: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008	3 028,2	3 234,2	3 376,4	3 535,1	3 674,1
Technische mutaties					
Zorg					
Diversen	6,4	15,2	15,2	9,5	8,1
	6,4	15,2	15,2	9,5	8,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	6,4	15,2	15,2	9,5	8,1
Stand Voorjaarsnota 2008	3 034,6	3 249,4	3 391,6	3 544,6	3 682,2

Hulpmiddelen

Op basis van de gegevens van het CVZ zijn de uitgaven 2007 geactualiseerd. Als doorwerking van deze afrekencijfers wordt voor de hulpmiddelen een meevaller geraamd van 80 mln. in 2008.

Grensoverschrijdende zorg

Op basis van de gegevens van het CVZ zijn de uitgaven 2007 geactualiseerd. Als doorwerking van deze afrekencijfers wordt voor de grensoverschrijdende zorg een meevaller geraamd van 53,2 mln.

Huisartsenzorg

Op basis van de gegevens van het CVZ zijn de uitgaven 2007 geactualiseerd. Als doorwerking van deze afrekencijfers wordt voor de huisartsenzorg een tegenvaller geraamd van 117,9 mln.

Kraamzorg

Op basis van de gegevens van het CVZ zijn de uitgaven 2007 geactualiseerd. Als doorwerking van deze afrekencijfers wordt voor kraamzorg een meevaller geraamd van 33,6 mln.

Tandheelkundige specialistische zorg

Op basis van de gegevens van het CVZ zijn de uitgaven 2007 geactualiseerd. Als doorwerking van deze afrekencijfers wordt voor de tandheelkundige specialistische zorg een meevaller geraamd van 37,1 mln.

Medisch specialisten

Op basis van de gegevens van de NZa en het CVZ zijn de uitgaven 2007 geactualiseerd. Als doorwerking van deze afrekencijfers wordt voor de medisch specialisten een tegenvaller geraamd van 35,6 mln.

Overige kosten

Op basis van de gegevens van het CVZ zijn de uitgaven 2007 geactualiseerd. Als doorwerking van deze afrekencijfers wordt voor de overige kosten een tegenvaller geraamd van 46 mln. Het gaat daarbij o.a. om kosten voor de beleidsregels «Geïntegreerde eerstelijnszorg en innovatie», «Innovatie ten behoeve van nieuwe zorgproducten» en «Samenwerking ten behoeve van geïntegreerde eerstelijnszorgproducten».

Financieringsverschuiving AWBZ-convenantsectoren

Op basis van voorlopige cijfers over 2007 wordt een incidentele tegenvaller verwacht. Deze wordt veroorzaakt doordat zorgkantoren in voorgaande jaren verplichtingen zijn aangegaan die nog niet tot betaling zijn gekomen. Omdat die betalingen naar verwachting in 2008 alsnog plaatsvinden, zorgt dit voor een incidentele tegenvaller van 150 mln.

Loon- prijsbijstelling zorg

Dit betreft de aanpassing van de loon- en prijsbijstelling voor de zorguitgaven aan de meest recente raming (CEP) van het centraal planbureau.

Besparingsverlies huisartsen

Om overschrijdingen op onderdelen van de huisartsenzorg te compenseren was VWS voornemens om de totale overschrijding (exclusief de overschrijding op de modules POH en M&I) te dekken middels een tariefmaatregel voor huisartsenzorg. In bestuurlijk overleg met betrokken partijen is echter overeengekomen om de overschrijding deels te dekken middels het niet indexeren van de tarieven in 2007 en 2008. Dit levert een besparingsverlies op.

FLO regeling ambulancezorg

Deze tegenvaller is het gevolg van een uitspraak van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBB). Het CBB heeft het besluit van de NZa, om de meerkosten die voortkomen uit CAO-afspraken rondom het functioneel leeftijdsontslag (FLO) niet in de tarieven te verwerken, ongeldig verklaard. De tegenvaller van 43 mln. betreft de hiermee samenhangende extra kosten voor de jaren 2006, 2007 en 2008. Het structurele effect is een tegenvaller van 16 mln.

Ova problematiek

Als gevolg van een rechterlijke uitspraak is de vergoeding voor de incidentele loonontwikkeling voor 2007 opwaarts bijgesteld. Bij Najaarsnota

2007 heeft de verwerking 2007 plaatsgevonden. Deze mutatie betreft de meerjarige doorwerking van de tegenvaller.

Pgb's

Op basis van de realisatiegegevens 2007 is de raming 2008 bijgesteld met 25 mln.

Motie-Van Geel c.s.

De motie-Van Geel c.s. bevat een verlaging van het voor de vervanging van de buitengewone uitgavenregeling beschikbare bedrag met 250 mln.

Aanpassen meerjarencijfers

Ten behoeve van de extrapolatie 2013 is een technische correctie doorgevoerd op de raming van de zorguitgaven in 2012.

Diversen

Deze mutatie bestaat onder andere uit de overboeking van 26 mln. van Jeugd en Gezin, voor het terugdringen van de wachtlijsten in de jeugdzorg.

Diversen

Deze post bestaat uit een bijstelling van de ontvangstenraming in verband met de aanpak van onverzekerden en wanbetalers. Dit zorgt naar verwachting voor hogere ontvangsten.

Jeugd en Gezin

XVII JEUGD EN GEZIN: UITGAVEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	5 836,8	5 914,7	5 941,0	6 076,0	6 046,1
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Motie van Geel/terugdraaien schuif AKW	0,0	0,0	100,0	100,0	100,0
Motie van Geel/wachtlijsten jeugdzorg	40,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tekort kindgebonden budget	80,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Diversen	15,4	18,4	16,1	13,2	12,9
	135,4	18,4	116,1	113,2	112,9
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Loonbijstelling tranche 2008	54,5	53,2	53,8	54,4	54,4
Diversen	- 31,0	- 4,9	- 4,4	- 1,1	- 1,1
	23,5	48,3	49,4	53,3	53,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	158,8	66,7	165,5	166,5	166,2
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	5 995,7	5 981,4	6 106,4	6 242,5	6 212,3
Totaal Internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	5 995,7	5 981,4	6 106,4	6 242,5	6 212,3

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	21,5	21,5	21,5	21,5	21,5
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	- 8,0	- 8,0	- 8,0	- 8,0	- 8,0
	- 8,0	- 8,0	- 8,0	- 8,0	- 8,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 8,0	- 8,0	- 8,0	- 8,0	- 8,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	13,5	13,5	13,5	13,5	13,5
Totaal Internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	13,5	13,5	13,5	13,5	13,5

Motie-Van Geel c.s./ terugdraaien schuif AKW

Als gevolg van de motie-Van Geel c.s. wordt de voorgenomen schuif van Kinderbijslag naar Kindgebonden budget teruggedraaid. Ook de besparing van 100 mln. komt daarmee te vervallen.

Motie-Van Geel c.s./ wachtlijsten jeugdzorg

Als gevolg van de Motie Van Geel c.s. wordt in 2008 40 mln. extra uitgetrokken voor het terugbrengen van de wachtlijsten in de jeugdzorg.

Tekort kindgebonden budget

Op basis van gegevens van de Belastingdienst over reeds verstrekte voorschotten wordt bij het kindgebonden budget in 2008 een tegenvaller verwacht van 80 mln.

Diversen

De post diversen bevat onder andere de inzet van 6 mln. aan eindejaarsmarge en een intensivering van 10 mln. in de kwaliteit van de gesloten jeugdzorg.

Diversen

De post diversen bevat onder andere de overboeking naar het Budgettair Kader Zorg (BKZ) van eenmalig 26 mln. voor het terugdringen van wachtlijsten in de jeugdzorg. Deze middelen zijn als gevolg van de motie-Van Geel c.s. op de begroting van Jeugd en Gezin geboekt. Omdat de jeugd-ggz en de zorg voor licht-verstandelijke gehandicapten vallen onder het BKZ, worden de middelen naar het BKZ overgeboekt.

Gemeentefonds

B GEMEENTEFONDS: UITGAVEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	16 040,2	16 072,4	16 062,4	16 051,4	16 051,6
Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
Wijziging betalingsverloop	43,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	43,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Motie-Van Geel armoedebestrijding kinderen	40,0	40,0	0,0	0,0	0,0
Uitstel halvering behoedzaamheidsreserve	- 98,7	- 98,7	- 98,7	- 98,7	- 98,7
Diversen	- 8,6	0,0	0,0	0,0	0,0
	- 67,3	- 58,7	- 98,7	- 98,7	- 98,7
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Nacalculatie accres 2007 korting 2008	- 39,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Structurele doorwerking nacalculatie accres 2007	- 185,7	- 185,7	185,7	- 185,7	- 185,7
Uitdeling accres tranche 2008	128,7	128,7	128,7	128,7	128,7
Diversen	89,4	76,0	41,1	37,8	37,9
Zorg					
Diversen	23,6	1,3	1,3	1,3	1,3
	16,2	20,3	- 14,6	- 17,9	- 17,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 7,8	- 38,4	- 113,3	- 116,6	116,5
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	16 032,4	16 034,1	15 949,0	15 934,8	15 935,1
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	16 032,4	16 034,1	15 949,0	15 934,8	15 935,1

Wijziging betalingsverloop

De algemene uitkering uit het gemeentefonds is in 2007 niet helemaal uitgeput. De middelen (43,2 mln.) worden toegevoegd aan de algemene uitkering voor 2008.

Armoedebestrijding kinderen (motie-Van Geel)

Om de armoede bij kinderen tegen te gaan is er bij nota van wijziging op de ontwerpbegroting van het gemeentefonds 80 mln. in de jaren 2008 en 2009 aan het gemeentefonds toegevoegd, waarmee uitvoering is gegeven aan de motie-Van Geel c.s. (Kamerstukken II 2007/2008, 31 200, nr. 16).

Uitstel halvering behoedzaamheidsreserve

In het Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen van mei 2007 was afgesproken met ingang van 2008 de behoedzaamheidsreserve te halveren. Nu is gebleken dat aan de voorwaarde van budgetneutraliteit niet voldaan kan worden gaat de halvering niet door. Met deze mutatie worden de middelen afgeboekt die eerder vanwege de halvering werden overgeheveld naar het Gemeentefonds.

Uitdeling accres tranche 2008

Het betreft de reguliere bijstelling van het accres 2008. De bijstelling is op basis van de ontwikkeling in de netto-gecorrigeerde rijksuitgaven stand Voorjaarsnota 2008.

Nacalculatie accres 2007, korting 2008

Uit de nacalculatie van het accres 2007 op basis van de realisatie van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven blijkt dat het accres uitkomt op 571 mln. Ten tijde van de Voorjaarsnota 2007 werd op grond van de toen beschikbare gegevens een accres geraamd van 819 mln. Het negatieve verschil van 248 mln. wordt verrekend met de behoedzaamheidsreserve 2007 van 208 mln. Het verschil van – 39,8 mln. wordt bij voorjaarsnota 2008 ingehouden op de algemene uitkering 2008.

Structurele doorwerking nacalculatie accres 2007

Uit de nacalculatie van het accres 2007, op basis van de realisatie van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven, is gebleken dat het accres structureel 248 mln. te hoog is vastgesteld. In de Ontwerpbegroting 2008 van het gemeentefonds is de tranche 2007 van het accres vastgesteld op – 62,8 mln. structureel. Deze mutatie was gebaseerd op de stand Miljoenennota 2008. Bij Voorjaarsnota 2008 wordt de omvang van het gemeentefonds met 185,7 mln. structureel neerwaarts bijgesteld (62,8 mln. minus 248,5 mln.).

Provinciefonds

C PROVINCIEFONDS: UITGAVEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	1 210,4	1 010,1	1 010,1	1 010,1	1 210,1
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Uitstel halvering behoedzaamheidsreserve	- 8,2	- 8,2	- 8,2	- 8,2	- 8,2
Diversen	- 0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
	- 8,6	- 8,2	- 8,2	- 8,2	- 8,2
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Structurele doorwerking nacalculatie accres 2007	- 15,4	- 15,4	- 15,4	- 15,4	- 15,4
Uitdeling accres tranche 2008	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2
Diversen	8,0	- 0,3	- 0,3	- 0,6	- 0,6
	3,8	- 4,5	- 4,5	- 4,8	- 4,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 4,7	- 12,6	- 12,6	- 13,0	- 13,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	1 205,7	997,5	997,5	997,1	1 197,1
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	1 205,7	997,5	997,5	997,1	1 197,1

Uitstel halvering behoedzaamheidsreserve

In het Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen van mei 2007 was afgesproken met ingang van 2008 de behoedzaamheidsreserve te halveren. Nu is gebleken dat aan de voorwaarde van budgetneutraliteit niet voldaan kan worden gaat de halvering niet door. Met deze mutatie worden de middelen afgeboekt die eerder vanwege de halvering werden overgeheveld naar het Provinciefonds.

Uitdeling accres tranche 2008

Het betreft de reguliere bijstelling van het accres 2008. De bijstelling is op basis van de ontwikkeling in de netto-gecorrigeerde rijksuitgaven stand Voorjaarsnota 2008.

Structurele doorwerking nacalculatie accres 2007

Uit de nacalculatie van het accres 2007, op basis van de realisatie van de

netto gecorrigeerde rijksuitgaven, is gebleken dat het accres structureel 20 mln. te hoog is vastgesteld. In de Ontwerpbegroting 2008 van het provinciefonds is de tranche 2007 van het accres op – 4,6 mln. structureel vastgesteld. Deze mutatie was gebaseerd op de stand Miljoenennota 2008. Bij Voorjaarsnota 2008 wordt de omvang van het provinciefonds met 15,4 mln. structureel neerwaarts bijgesteld (4,6 mln. minus 20 mln.).

Diversen (technische mutaties)

Deze post wordt voor – 1,8 mln. als volgt verklaard: Uit de nacalculatie van het accres 2007 op basis van de realisatie van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven blijkt dat het accres uitkomt op 46 mln. Ten tijde van de Voorjaarsnota 2007 werd op grond van de toen beschikbare gegevens een accres geraamd van 66 mln. Het negatieve verschil van 20 mln. wordt verrekend met de behoedzaamheidsreserve 2007 van 18 mln. Het verschil van 1,8 mln. wordt bij Voorjaarsnota 2008 ingehouden op de algemene uitkering 2008.

Infrastructuurfonds

A INFRASTRUCTUURFONDS: UITGAVEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	7 193,7	7 562,6	8 088,7	7 250,3	7 299,7
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Actieplan spoor	25,0	75,0	50,0	25,0	25,0
Amendement Samson	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dekking OV SAAL	- 8,0	- 22,0	- 50,0	- 75,0	- 130,0
Diverse kasschuiven	- 980,5	- 99,7	- 53,5	- 74,1	- 109,9
HSL	30,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Normenkader veilig werken aan spoor en BTW gebruiksvergoeding	41,5	19,1	19,9	20,8	21,0
OV SAAL	8,0	22,0	50,0	75,0	130,0
Toedeling voordelig saldo 2007	815,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Wegen/Zuidas	4,5	28,7	28,7	36,4	10,0
Diversen	7,6	0,0	0,0	0,0	0,0
	- 41,2	23,1	45,1	8,1	- 53,9
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Bijdrage derden	18,3	18,3	60,6	27,2	11,9
Delflandse kust en Perkpolder	3,0	30,0	51,4	11,3	4,8
Diverse kasschuiven	- 100,0	50,0	50,0	0,0	0,0
Praktijkproef A10	5,0	30,0	10,0	5,0	0,0
Taakstelling	- 6,7	- 11,8	- 23,7	- 47,3	- 47,3
Diversen	46,7	12,5	22,5	26,5	25,4
Niet tot een ijklijn behorend					
Diversen	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0
	- 32,3	129,0	170,8	22,7	- 5,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 73,5	152,1	216,0	30,9	- 59,1
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	7 120,2	7 714,7	8 304,7	7 281,2	7 240,6
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	7 120,2	7 714,7	8 304,7	7 281,2	7 240,6

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	7 191,1	7 562,6	8 088,7	7 250,3	7 299,7
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diverse kasschuiven	- 70,7	23,1	45,2	8,2	- 8,9
Toedeling voordelig saldo 2007	32,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Voordelig saldo 2007	- 783,5	0,0	0,0	0,0	0,0
	- 822,0	23,1	45,2	8,2	- 8,9
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Bijdragen derden	18,3	18,3	60,6	27,2	11,9
Delflandse kust en Perkpolder	3,0	30,0	51,4	11,3	4,8
Diverse kasschuiven	- 100,0	50,0	50,0	0,0	0,0
Praktijkproef A10	5,0	30,0	10,0	5,0	0,0
Taakstelling	- 6,7	- 11,8	- 23,7	- 47,3	- 47,3
Diversen	46,7	12,5	22,5	26,5	25,4
Niet tot een ijklijn behorend					
Diversen	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0
	- 32,3	129,0	170,8	22,7	- 5,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 854,5	152,1	216,0	30,9	14,1
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	6 336,6	7 714,7	8 304,7	7 281,2	7 285,6
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	6 336,6	7 714,7	8 304,7	7 281,2	7 285,6

Actieplan spoor

Het «Actieplan 5% groei op het spoor» betreft een aantal concrete maatregelen dat ertoe moet leiden dat in deze kabinetsperiode de groei op het spoor met 5 procent per jaar toeneemt.

Amendement-Samsom

Het amendement-Samsom voorziet in het aanbieden van internet in de trein.

Diverse kasschuiven

Het betreft het saldo van diverse kasschuiven samenhangende met de programmering van infrastructuur en toedeling van het voordelig saldo 2007 ad 783 mln. aan verschillende jaren.

HSL

Bij de HSL moet de risicoreservering worden opgehoogd conform de recente voortgangsrapportage en wordt een schadevergoeding uitbetaald in verband met vertraging van de aanvangsdatum van 1 april 2007 naar 1 oktober 2008.

Normenkader veilig werken aan spoor en BTW gebruiksvergoeding

De implementatie van het Normenkader Veilig werken aan spoor leidt tot extra kosten, omdat niet alle kosten kunnen worden doorberekend aan de vervoerders. Daarnaast betaalt het Rijk de BTW over de kosten die via de gebruiksvergoeding worden doorberekend aan de vervoerders.

OV SAAL

Bij de besluitvorming over de Zuiderzeelijn in november 2007 heeft het kabinet een deel van de vrijvallende middelen (1350 mln.) gereserveerd voor het Openbaar Vervoer Schiphol-Amsterdam-Almere-Lelystad (OV SAAL).

Toedeling Voordelig Saldo 2007

De resterende middelen van 2007 uit het Infrastructuurfonds zijn te herleiden naar afzonderlijke artikelen binnen het Infrastructuurfonds (zowel aan de uitgaven- als de ontvangstenkant). Doormiddel van deze mutatie worden de middelen weer toegeedeeld aan deze artikelen in 2008.

Wegen/Zuidas

Dit betreft diverse projecten (w.o. N69 Brabant) en enkele tegenvallers (w.o. A1/betonverharding). Het financieringstempo voor de Zuidas Onderneming leidt tot extra kosten doordat de voor het project bestuurlijk afgesproken indexering van V&W-bijdrage hoger is dan de indexering die V&W over de begrotingsbedragen ontvangt.

Voordelig Saldo 2007

De resterende middelen van 2007 uit het Infrastructuurfonds worden doormiddel van kasschuiven over de jaren 2015–2020 verdeeld. Deze mutaties hebben dezelfde grote en lopen dus intertemporeel tegen elkaar weg.

Bijdragen derden

Het betreft hier de verwerking van hogere bijdragen (van derden en tol) waar ook hogere uitgaven tegenover staan.

Delflandse kust en Perkpolder

Dit betreft de werkzaamheden van waterschappen. Tegenover deze extra uitgaven staan aanvullende inkomsten van dezelfde grootte.

Praktijkproef A10

Er worden gereserveerde middelen binnen het FES in het kader van de investeringsimpuls 2006 toegevoegd aan de begroting van het Infrastructuurfonds t.b.v. de doorstroming van de A10.

Taakstelling

Bij Miljoenennota 2008 zijn de taakstellingen uit het Coalitieakkoord doorgevoerd en tijdelijk op het artikel «nominaal en onvoorzien» van de begroting van V&W (begroting XII) geparkeerd. Nu worden deze toegerekend aan de juiste artikelen op hoofdstuk XII en het Infrastructuurfonds.

Fonds Economische Structuurversterking

D FONDS ECONOMISCHE STRUCTUURVERSTERKING: UITGAVEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	2 710,0	2 701,2	2 659,6	2 118,7	2 267,0
Technische mutaties					
Niet tot een ijklijn behorend					
Beroepsonderwijs in bedrijf	- 50,1	- 64,7	0,0	0,0	0,0
Bijdrage systeemkosten tolheffing	70,5	0,0	0,0	0,0	0,0
BIRK	59,0	0,0	0,0	0,0	0,0
MEP	35,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Praktijkproef verbetering doorstroming A10 Amsterdam	5,0	30,0	10,0	5,0	0,0
Sleutelprojecten	242,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Diversen	270,0	- 7,0	51,6	36,9	37,7
	632,7	- 41,7	61,6	41,9	37,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	632,6	- 41,7	61,6	41,9	37,7
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	3 342,5	2 659,5	2 721,2	2 160,6	2 304,7
Totaal Internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	3 342,5	2 659,5	2 721,2	2 160,6	2 304,7

D FONDS ECONOMISCHE STRUCTUURVERSTERKING: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	2 710,0	2 701,2	2 659,6	2 118,7	2 267,0
Technische mutaties					
Niet tot een ijklijn behorend					
Aardgasbaten	632,6	- 41,7	61,6	41,9	37,7
	632,6	- 41,7	61,6	41,9	37,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	632,6	- 41,7	61,6	41,9	37,7
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	3 342,5	2 659,5	2 721,2	2 160,6	2 304,7
Totaal Internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	3 342,5	2 659,5	2 721,2	2 160,6	2 304,7

Beroepsonderwijs in bedrijf

Deze reserveringen binnen het FES worden verdeeld over de begrotingen van OCW en EZ. Dit zijn bijdragen in het kader van kennis en innovatie en zijn voor de projecten: *Leerwerktrajecten voor jongeren op maat*, *Beroepsonderwijs in bedrijf (Leren en Werken)*, *Erkennen Verworven Competenties (EVC) trajecten en procedures*, *Docentstages in het bedrijfsleven*, *Leermateriaal en examenmateriaal van OCW en Fonds «versterking beroepsonderwijs-bedrijfsleven» van EZ.*

Bijdrage systeemkosten Tolheffing

V&W heeft middelen ten behoeve van het project «Systeemkosten tolheffing» niet opgevraagd in 2007. Deze middelen schuiven door naar 2008.

Budget Investerings in Ruimtelijke Kwaliteit (BIRK)

Het kasritme van BIRK-projecten van het ministerie van VROM past zich aan op het daadwerkelijke uitgavenpatroon. Een deel van de middelen schuift door van 2007 naar 2008.

Milieu Kwaliteit Elektriciteitsproductie (MEP)

De Rijksbijdrage aan de MEP is in 2007 lager uitgevallen dan geraamd. Daarom schuift de FES-bijdrage ter grootte van 35,9 mln. door naar 2008.

Praktijkproef verbetering doorstroming A10 Amsterdam

Er worden gereserveerde middelen binnen het FES in het kader van de investeringsimpuls 2006 toegevoegd aan de begroting van het Infrastructuurfonds t.b.v. de praktijkproef verbetering doorstroming van de A10.

Sleutelprojecten

Middelen voor de Sleutelprojecten Amsterdam, Utrecht, Breda en Den Haag van het ministerie van VROM zijn niet uitgeput en worden doorgeschoven naar latere jaren. Reden voor de vertraging is dat de projecten langzamer van de grond komen dan eerder werd verondersteld. De middelen komen weer beschikbaar in 2008 en latere jaren.

Diversen

De post diversen bestaat uit projecten die weliswaar zijn toegevoegd aan departementale begrotingen, maar nog niet tot besteding zijn gekomen (kasschuiven) en uit middelen die door departementen zijn opgevraagd. De kasschuiven treden onder andere op bij de projecten *Centre for Translational Molecular Medicine* van EZ, waar de uitwerking van de projectplannen door potentiële subsidieontvangers meer tijd kost dan oorspronkelijk was geschat, *Programma filevermindering* van VenW, *VMBO/Funderend onderwijs* van OCW, *Programma Integrale Gebiedsopgave* van VROM/LNV/EZ en *Dynamisch Verkeersmanagement* van VenW, waar de «Praktijkproef verbetering doorstroming A10» deel vanuit maakt. Alle niet bestede middelen worden doorgeschoven naar 2008 of latere jaren. Middelen die door departementen zijn opgevraagd, zijn onder andere *Programma Leermateriaal en examenmateriaal* en het *Programma Leerwerktrajecten voor jongeren op maat* van OCW.

Aardgasbaten

Conform de afspraken in het Coalitieakkoord heeft het FES vanaf 2008 een vaste voeding. De mutatie betreft de benodigde gasbaten ter dekking van de geraamde uitgaven.

AOW-spaarfonds

E AOW-SPAARFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	4 488,2	4 803,6	5 125,6	5 447,4	5 794,1
Technische mutaties					
Niet tot een ijklijn behorend					
Rentemutatie	1,7	- 20,7	- 48,2	- 50,4	- 52,7
	1,7	- 20,7	- 48,2	- 50,4	- 52,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	1,7	- 20,7	- 48,2	- 50,4	- 52,7
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	4 489,8	4 782,9	5 077,3	5 397,0	5 741,4
Totaal Internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	4 489,8	4 782,9	5 077,3	5 397,0	5 741,4

Rentemutatie

Op basis van het Centraal Economisch Plan 2008 is de rente aangepast voor 2008 en 2009, wat ook doorwerkt in de jaren erna.

Diergezondheidsfonds

F DIERGEZONDHEIDSFONDS: UITGAVEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	25,2	13,0	9,2	9,2	9,2
Technische mutaties Niet tot een ijklijn behorend Overheveling eindsaldo 2007	10,8	0,0	0,0	0,0	0,0
	10,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	10,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS) Totaal Internationale samenwerking	36,0	13,0	9,2	9,2	9,2
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	36,0	13,0	9,2	9,2	9,2

F DIERGEZONDHEIDSFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	9,2	13,0	9,2	9,2	9,2
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS) Totaal Internationale samenwerking	9,2	13,0	9,2	9,2	9,2
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	9,2	13,0	9,2	9,2	9,2

Overheveling eindsaldo 2007

In 2007 zijn nog niet alle restant uitgaven gedaan uit hoofde van eerdere dierziekten crises, zoals Aviaire Influenza en Blauwtong. Hierdoor is in 2007 op de begroting van het Diergezondheidsfonds een positief eindsaldo ontstaan. Dit bedrag wordt in 2008 aan de DGF-begroting toegevoegd.

BTW-compensatiefonds

G BTW-COMPENSATIEFONDS: UITGAVEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	2 236,8	2 445,0	2 516,4	2 575,7	2 628,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS) Totaal Internationale samenwerking	2 236,8	2 445,0	2 516,4	2 575,7	2 628,6
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	2 236,8	2 445,0	2 516,4	2 575,7	2 628,6

Waddenfonds

H WADDENFONDS: UITGAVEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	33,9	33,9	33,9	33,9	33,9
Technische mutaties					
Niet tot een ijklijn behorend					
Diversen	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6
	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	40,5	40,5	40,5	40,5	40,5
Totaal Internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	40,5	40,5	40,5	40,5	40,5

H WADDENFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	33,9	33,9	33,9	33,9	33,9
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	33,9	33,9	33,9	33,9	33,9
Totaal Internationale samenwerking					
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	33,9	33,9	33,9	33,9	33,9

Diversen

Dit betreft het doorschuiven van overgebleven middelen uit 2007 over de komende vijf jaren.

Accres gemeentefonds/provinciefonds

ACCRES GEMEENTEFONDS/PROVINCIEFONDS: UITGAVEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008	0,0	710,9	1 199,5	1 545,8	1 969,8
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Accres 2008	139,6	139,6	139,6	139,6	139,6
Incidentele vrijval nacalculatie 2007	- 41,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Structurele reeks 2007 nacalculatie vrijval	- 201,1	- 201,1	- 201,1	- 201,1	- 201,1
Diversen	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
	- 102,8	- 61,2	- 61,2	- 61,2	- 61,2
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Overboeking aanvulling tranche 2008	- 128,4	- 128,4	- 128,4	- 128,4	- 128,4
Verwerking nacalculatie	225,4	185,7	185,7	185,7	185,7
Diversen	5,8	3,9	3,9	3,9	3,9
	102,8	61,2	61,2	61,2	61,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008	0,0	710,9	1 199,5	1 545,8	1 969,8

De mutaties op de accressen gemeentefonds/provinciefonds hangen samen met de vaststelling van het accres voor 2008 voor het gemeente-

en provinciefonds (140 mln.). Daarnaast zijn de effecten van de nacalculatie over 2007 zichtbaar. Doordat het definitieve accres 2007 lager uitvalt, wordt 185,7 mln. structureel in mindering gebracht op het accres. Daarnaast vindt er éénmalig een terugbetaling plaats door gemeenten en provincies als gevolg van een lager accres in 2007 (41,6 mln.).

Prijsbijstelling/indexering WSF

PRIJSBIJSTELLING/INDEXERING WSF: UITGAVEN	bedragen in miljoenen euro's				
	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008	465,1	904,3	1 408,6	1 869,2	2 448,9
Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
Nominale ontwikkeling	28,3	586,9	321,1	41,0	5,8
Sociale zekerheid					
Nominale ontwikkeling	- 1,2	17,4	- 7,4	- 7,1	0,0
Zorg					
Diversen	0,5	4,5	3,0	1,3	1,2
	27,6	608,8	316,7	35,2	7,0
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Uitdeling tranche 2008	- 396,5	- 410,4	- 417,0	- 393,9	- 401,9
Diversen	- 4,3	- 9,6	- 0,5	- 0,4	- 3,7
Sociale zekerheid					
Uitdeling tranche 2008	- 37,6	- 36,0	- 34,4	- 33,2	- 33,1
Diversen	0,5	5,8	- 3,3	- 3,3	0,0
Zorg					
Diversen	- 6,0	- 6,0	- 6,1	- 6,1	- 6,1
Niet tot een ijklijn behorend					
Uitdeling tranche 2008	- 46,4	- 49,8	- 50,2	- 51,1	- 50,3
Diversen	- 2,4	15,6	20,7	17,0	30,0
	- 492,7	- 490,4	- 490,8	- 471,0	- 465,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 465,1	118,5	- 174,0	- 435,8	- 458,1
Stand Voorjaarsnota 2008	0,0	1 022,7	1 234,7	1 433,4	1 990,8

Prijsbijstelling

Op de aanvullende post prijsbijstelling worden de middelen gereserveerd die worden gebruikt om de prijsgevoelige uitgaven op de diverse begrotingen te indexeren. Dit gebeurt door middel van prijsbijstelling, die jaarlijks uit deze aanvullende post wordt overgeboekt naar de departementale begrotingen.

Binnen het kader RBG-eng hebben de ministeries van Defensie en OCW en het Infrastructuurfonds hun tranche over het jaar 2008 ontvangen. De ministeries van BZK en Justitie hebben een deel van die tranche gekregen.

De prijsbijstelling over de kaders SZA, BKZ en Niet-Relevant zijn in hun geheel uitgekeerd.

Indexering WSF

Op de aanvullende post Indexering WSF wordt de prijsbijstelling over de uitgaven voor de studiefinanciering geraamd. Het betreft uitgaven die voor een deel relevant en voor een deel niet relevant zijn voor het uitgavenkader. Gedurende het begrotingsjaar wordt de indexering van de uitgaven voor de studiefinanciering aangepast aan de macro-economische ontwikkelingen en aan de nieuwste inzichten ten aanzien van de studentenaantallen. In 2005 is de indexering opwaarts bijgesteld en vervolgens overgeboekt naar de begroting van OCW.

Arbeidsvoorwaarden

ARBEIDSVOORWAARDEN: UITGAVEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	1 955,2	4 151,5	6 036,7	8 024,7	9 934,5
Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
Nominale ontwikkeling	- 200,3	- 19,7	- 39,9	- 263,4	- 219,1
Sociale zekerheid					
Nominale ontwikkeling	- 12,5	- 14,6	- 14,0	- 30,1	- 28,8
Zorg					
Diversen	0,6	2,3	5,3	6,7	8,6
	- 212,2	- 32,0	- 48,6	- 286,8	- 239,3
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Rinnooy Kan	- 34,5	- 34,5	- 34,6	- 34,5	- 34,7
	- 34,5	- 34,5	- 34,6	- 34,5	- 34,7
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Loonbijstelling tranche 2008	- 1 551,9	- 1 537,1	- 1 546,7	- 1 545,2	- 1 543,5
Nominale ontwikkeling	45,5	86,4	133,7	183,9	238,5
Diversen	- 4,2	- 4,2	- 4,2	- 4,2	- 4,2
Sociale zekerheid					
Loonbijstelling tranche 2008	- 125,5	- 122,1	- 120,2	- 118,5	- 118,6
Nominale ontwikkeling	- 45,5	- 86,4	- 133,7	- 183,9	- 238,5
Zorg					
Diversen	- 22,7	- 22,8	- 23,1	- 23,2	- 23,2
Niet tot een ijklijn behorend					
Diversen	- 2,0	- 0,7	0,9	1,2	2,8
	- 1 706,3	- 1 686,9	- 1 693,3	- 1 689,9	- 1 686,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 1 953,0	- 1 753,6	- 1 776,6	- 2 011,2	- 1 960,6
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	2,2	2 397,9	4 260,1	6 013,5	7 973,9
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	2,2	2 397,9	4 260,1	6 013,5	7 973,9

Nominale ontwikkeling

Als gevolg van nieuwe inzichten in de ontwikkeling van de lonen en de sociale werkgeverslasten is de uitgavenraming voor de loonbijstelling bijgesteld.

Rinnooy Kan

In het kader van het actieplan «LeerKracht van Nederland» zijn gereserveerde arbeidsvoorwaardelijke middelen (incidentele loonontwikkeling) overgeheveld naar de begroting van OCW.

Loonbijstelling tranche 2007

Bij de vergoeding van de incidentele loonontwikkeling voor de G&G-sector Zorg (gepremieerde en gesubsidieerde sector), is sprake van een tegenvaller bij de kaders Rijksbegroting in enge zin en Zorg. Deze sector valt onder het ova-convenant (overheidsbijdrage in de arbeidsontwikkeling), waarbij de incidentele loonontwikkeling de markt volgt. Werkgevers in de zorg hebben ervoor gekozen om principieel verweer te voeren tegen de vaststelling van het ova-element incidentele loonontwikkeling, waarbij neerwaarts is afgeweken van de CPB-raming die bij CEP is gepubliceerd. De rechter heeft deze werkgevers in het gelijk gesteld, waardoor de vergoeding voor de incidentele loonontwikkeling voor 2007 opwaarts is bijgesteld. Bij Najaarsnota 2007 heeft de verwerking voor wat betreft 2007 plaatsgevonden. Nu vindt de meerjarige verwerking plaats.

Loonbijstelling tranche 2008

Op basis van de stand Centraal Economisch Plan 2008 is de loonbijstelling tranche 2008 overgeboekt naar de departementale begrotingen. Alle loongerelateerde uitgaven zijn hiermee op het loonniveau 2008 gebracht.

Nominale bijstelling AKW

NOMINALE BIJSTELLING AKW: UITGAVEN	bedragen in miljoenen euro's				
	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	56,1	137,3	199,5	266,0	325,4
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Aanpassing raming indexering	- 25,3	- 25,3	- 25,1	- 25,1	- 25,5
Aanpassing raming nav cCEP	- 4,1	17,1	27,4	27,4	27,5
Aanpassing raming nav CEP	- 1,0	- 3,5	- 12,5	- 21,3	- 21,3
Diversen	- 11,0	- 11,1	- 10,7	- 10,6	- 10,6
	- 41,4	- 22,8	- 20,9	- 29,6	- 29,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 41,4	- 22,8	- 21,0	- 29,6	- 29,8
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	14,7	114,5	178,5	236,4	295,5
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	14,7	114,5	178,5	236,4	295,5

Aanpassing raming indexering

Dit betreft een correctie van de raming van de nominale bijstelling van de kinderbijslag

Aanpassing raming nav CEP

Dit betreft de aanpassing van de geraamde nominale ontwikkeling van de kinderbijslag naar aanleiding van de CEP-raming van het Centraal Planbureau.

cCEP AKW-index

Dit betreft de aanpassing van de geraamde nominale ontwikkeling van de kinderbijslag naar aanleiding van de cCEP-raming van het Centraal Planbureau.

Diversen

De post diversen bestaat voornamelijk uit het vervallen van de indexatie van het Kindgebonden budget voor 2008. Voor indexatie van het KGB was een bedrag van 11,22 mln. gereserveerd. Omdat de bedragen voor 2008 al in de begrotingswet zijn opgenomen hoeft er in 2008 echter niet geïndexeerd te worden.

Koppeling uitkeringen

KOPPELING UITKERINGEN: UITGAVEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	206,1	416,8	621,7	848,9	1 080,8
Mee- en tegenvallers					
Sociale zekerheid					
Nominale ontwikkeling WKA	1,5	6,3	16,1	30,0	50,9
Diversen	3,3	3,6	4,5	6,0	5,9
	4,8	9,9	20,6	36,0	56,8
Beleidsmatige mutaties					
Sociale zekerheid					
Diversen	0,5	1,9	1,5	1,5	1,5
	0,5	1,9	1,5	1,5	1,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	5,3	11,9	22,1	37,5	58,2
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	211,4	428,7	643,8	886,4	1 139,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	211,4	428,7	643,8	886,4	1 139,0

KOPPELING UITKERINGEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	12,8	28,8	44,9	61,2	78,1
Mee- en tegenvallers					
Sociale zekerheid					
Diversen	1,6	3,6	5,9	7,7	8,6
	1,6	3,6	5,9	7,7	8,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	1,6	3,6	5,9	7,7	8,6
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	14,3	32,5	50,7	68,9	86,6
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	14,3	32,5	50,7	68,9	86,6

Nominale ontwikkeling WKA

Deze post omvat de aanpassing van de uitgaven aan de loon en prijsontwikkeling.

Aanvullende Post Algemeen

ALGEMEEN: UITGAVEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	1 108,9	3 444,9	4 323,6	4 510,2	4 499,5
Mee- en tegenvallers					
Sociale zekerheid					
Diversen	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Behoedzaamheidsreserve gf/pf	- 52,6	106,9	106,9	106,9	106,9
Bos-gelden missie afghanistan	- 50,0	- 50,0	0,0	0,0	0,0
Doorschuiven flankerend beleid	25,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Investeringsimpuls e-overheid	- 18,0	- 6,6	0,0	0,0	0,0
Knelpuntenreserve prijsbijstelling	- 45,0	- 19,4	0,0	0,0	0,0
Uitdeling enveloppen Coalitie-akkoord	- 23,1	- 42,2	- 37,1	- 32,1	- 32,1
Ramingstechnische veronderstelling in=uit	- 124,7	- 46,2	- 40,9	0,0	0,0
Reservering omgevingsvergunning	20,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Schuldsanering Antillen	- 72,0	- 165,0	220,0	- 70,0	0,0
Diversen	44,9	- 37,4	- 57,5	- 39,4	- 33,9
Sociale zekerheid					
Ramingstechnische veronderstelling in=uit	- 160,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Taakstelling fusie uwv/cwi	- 170,0	- 77,3	- 46,4	- 20,6	0,0
	- 626,0	- 337,2	145,0	- 55,2	40,9
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Loonbijstelling	0,6	17,2	33,5	50,4	55,0
Diversen	0,0	1,7	3,9	6,0	6,1
Sociale zekerheid					
Diversen	5,2	3,4	4,9	5,0	4,6
Zorg					
Motie-Van Geel c.s.	0,0	- 250,0	- 250,0	- 250,0	- 250,0
Niet tot een ijklijn behorend					
Diversen	8,0	8,1	9,8	11,5	10,4
	13,8	- 219,6	- 197,9	- 177,1	- 173,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 612,2	- 556,8	- 52,9	- 232,3	- 133,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	495,9	2 884,1	4 264,8	4 270,3	4 360,1
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	495,9	2 884,1	4 264,8	4 270,3	4 360,1

ALGEMEEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

bedragen in miljoenen euro's

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	- 48,2	- 48,2	- 48,2	- 48,2	- 52,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (excl. IS)	- 48,2	- 48,2	- 48,2	- 48,2	- 52,2
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Voorjaarsnota 2008 (incl. IS)	- 48,2	- 48,2	- 48,2	- 48,2	- 52,2

Behoedzaamheidsreserve gemeente-/provinciefonds

Jaarlijks wordt ten behoeve van de behoedzaamheidsreserve een bedrag ingehouden op het gemeentefonds en op het provinciefonds. Deze reserve wordt tijdelijk geparkeerd op de aanvullende post Algemeen. Op

grond van de nacalculatie wordt de behoedzaamheidsreserve over het jaar 2007 niet uitgekeerd aan gemeenten en provincies. Voorts worden de middelen uit hoofde van de afspraak in het Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen van mei 2007 om met ingang van 2008 de behoedzaamheidsreserve te halveren, tegengeboekt. Nu is gebleken dat aan de voorwaarde van budgetneutraliteit niet voldaan kan worden, gaat de halvering niet door.

Bos-gelden missie Afghanistan

Op de aanvullende post Algemeen zijn middelen gereserveerd ten behoeve van de missie in Afghanistan (zgn. «Bos-gelden»). In het licht van de verlenging van deze missie worden deze middelen voor 2010 en 2011 toegevoegd aan de Defensie-begroting (TK 2007–2008, 27 925, nr. 279).

Doorschuiven flankerend beleid

Voor de vernieuwing van de Rijksdienst zijn in het Coalitieakkoord voor de periode 2007–2011 middelen gereserveerd. Deze middelen zijn bedoeld voor de benodigde investeringen (bijvoorbeeld in ICT) en de gevolgen voor sociaal flankerend beleid. Het budget voor flankerend beleid is in 2007 niet aangewend, aangezien er nog geen concrete onderbouwing van projecten aanwezig was. Het bedrag is daarom doorgeschoven naar 2008.

Investeringsimpuls e-overheid

Bij Voorjaarsnota 2007 zijn op de aanvullende post middelen gereserveerd voor de investeringsimpuls e-overheid. Hiervan wordt nu een deel overgeheveld naar de begroting van het ministerie van BZK.

Knelpuntenreserve prijsbijstelling

Op de aanvullende post is een knelpuntenreserve opgenomen voor problematiek die ontstaat door het niet (volledig) uitkeren van de prijsbijstelling tranche 2008. Bij Voorjaarsnota worden middelen overgeheveld naar verschillende begrotingen.

Uitdeling enveloppen Coalitieakkoord

De intensiveringsenveloppen uit het Coalitieakkoord zijn in eerste instantie geplaatst op de aanvullende post Algemeen. Overeenkomstig de afspraken in het Coalitieakkoord worden de enveloppen «tranchegewijs» aan de departementale begrotingen toegevoegd.

Ramingstechnische veronderstelling in=uit

Bij Voorjaarsnota wordt de eindejaarsmarge uitgekeerd naar de departementale begrotingen. Als tegenhanger hiervan wordt de ramings-technische veronderstelling «in=uit» op de aanvullende post verwerkt. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat de onderuitputting die zich in 2007 heeft voorgedaan ook in 2008 zal optreden.

Reservering omgevingsvergunning

Op de aanvullende post zijn middelen gereserveerd voor de omgevingsvergunning van VROM. Naar verwachting zullen deze middelen nog dit jaar worden overgeheveld naar de VROM-begroting.

Schuldsanering Antillen

Op basis van nieuw beschikbare gegevens is een nadere duiding gemaakt van de kosten van de schuldsanering van de Nederlandse Antillen. De raming van de reservering op de aanvullende post is dienovereenkomstig aangepast.

Taakstelling fusie UWV/CWI

Nu de afspraken met UWV/CWI over de fusie per 1 januari 2009 zijn gemaakt en de daarbij behorende taakstelling is ingevuld, wordt het meer-

jarig budget dat op de aanvullende post was opgenomen, overgeboekt naar de begroting van SZW.

Motie-Van Geel c.s.

Met de motie-Van Geel c.s. (TK 2007–2008, 31 200, nr. 16) is het gereserveerde budget ten behoeve van de wijzigingen in de buitengewone-uitgavenregeling verlaagd met 250 mln.

Homogene Groep Internationale Samenwerking

HOMOGENE GROEP INTERNATIONALE SAMENWERKING: UITGAVEN	bedragen in miljoenen euro's				
	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008	5 847,7	6 252,7	6 423,1	6 585,5	6 593,7
Mee- en tegenvallers					
Rijksbegroting in enge zin					
BNP-aanpassing	1,9	49,4	37,7	39,0	40,3
	1,9	49,4	37,7	39,0	40,3
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Aanpassing ritme hgis	- 20,0	0,0	0,0	0,0	20,0
Alexanderkazerne	- 42,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Apparaatsuitgaven	32,1	25,8	17,8	11,9	17,4
Armoedebestrijding	- 251,6	- 213,1	- 189,9	- 185,8	- 178,4
Asielzoekers	91,4	101,8	5,5	5,8	7,5
Dekking motieSamson/Atsma SDE	0,0	0,0	0,0	- 20,0	- 20,0
Dekking motieSamson/Atsma SDE	0,0	- 15,0	- 10,0	- 7,0	- 7,0
Eindejaarsmarge HGIS	101,5	46,2	40,9	0,0	0,0
Europees ontwikkelingsfonds (EOF)	- 22,5	0,0	0,0	22,5	0,0
Goed bestuur	28,2	30,6	20,8	22,4	22,4
Handels- en financieel systeem	- 20,2	- 20,1	- 20,3	- 20,0	- 20,0
Hiv/aids	- 3,9	18,5	30,1	28,2	28,2
Humanitaire hulpverlening	49,7	6,4	6,3	6,3	6,3
Intensiveringsmiddelen ca crisis-beheersingsoperaties	10,0	10,0	0,0	- 20,0	0,0
Mensenrechten	3,4	18,3	19,1	19,1	19,1
Milieu en water	- 21,2	7,2	6,5	2,0	2,0
Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	3,1	- 34,6	52,4	102,4	102,4
Onderwijs	- 25,4	- 52,1	- 70,9	- 74,9	- 74,9
Regionale stabiliteit en crisis-beheersing	102,8	91,1	105,8	54,1	54,1
Reproductieve gezondheid	12,2	16,3	12,7	0,0	0,0
Schuldkwijtschelding	198,0	0,0	- 176,0	0,0	0,0
Diversen	34,2	15,8	15,5	17,9	25,4
	259,8	53,1	- 133,7	- 35,1	4,5
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	261,9	102,5	- 96,0	3,8	44,7
Stand Voorjaarsnota 2008	6 109,6	6 355,2	6 327,0	6 589,2	6 638,4

	2008	2009	2010	2011	2012
Stand Miljoenennota 2008	169,1	135,7	114,1	113,0	112,4
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	9,8	9,6	9,3	9,9	9,6
	9,8	9,6	9,3	9,9	9,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	9,8	9,6	9,3	9,9	9,6
Stand Voorjaarsnota 2008	178,9	145,3	123,5	122,9	122,0

De Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) is een aparte budgettaire constructie waarin de uitgaven aan Internationale Samenwerking van de verschillende departementen worden gebundeld. Het uitgavenniveau van de HGIS wordt aangepast voor macro-economische ontwikkelingen. Het ODA-deel van het HGIS budget is gekoppeld aan het bruto nationaal product (BNP) en wordt gecorrigeerd voor veranderingen van het BNP. Het non-ODA deel van de HGIS kent een vaste omvang die wordt gecorrigeerd voor prijsveranderingen. Het merendeel van de HGIS-uitgaven wordt via de begroting van Buitenlandse Zaken verantwoord.

BNP-aanpassing

Als gevolg van macro-economische ontwikkelingen wordt de omvang van de HGIS bijgesteld.

Aanpassing ritme HGIS

De verdeling in de tijd van de uitgaven van de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) laat in 2012 een verhoging zien. Dit wordt veroorzaakt door de verwachte uitgaven voor internationaal milieubeleid (Clean Development Mechanism). Daarom is budget uit 2008 naar 2012 geschoven.

Alexanderkazerne

Voor het Internationaal Strafhof wordt nieuwbouw gerealiseerd op het terrein van de Alexanderkazerne. Defensie heeft vanuit de HGIS een compensatie van 42 mln. ontvangen om de op de Alexanderkazerne gehuisveste functies elders onder te brengen.

Apparaatsuitgaven

Het apparaatsbudget is verhoogd voor investerings- en beheerskosten op consulaire terrein (onder meer in verband met de invoering van biometrie). Daarnaast is er sprake van investeringen op bouwkundig terrein en ICT.

Armoedebestrijding

Er worden meerjarig middelen beschikbaar gesteld voor diverse multilaterale activiteiten, zoals middelenaanvullingen bij de fondsen van regionale ontwikkelingsbanken. Anderzijds is sprake van een verlaging als gevolg van het gebruikelijke parkeer karakter van dit artikel.

Asielzoekers

De kosten van eerstejaarsopvang van asielzoekers uit ontwikkelingslanden worden volgens internationale afspraken toegerekend aan ODA. Door een hogere verwachte asielinstroom in 2008 en 2009 vallen ook de kosten voor eerstejaars opvang die aan ODA worden toegerekend, hoger uit.

Dekking motie Samsom/Atsma SDE

In de Tweede Kamer is de motie Samsom/Atsma aangenomen. In deze

motie wordt de regering gevraagd 120 mln. toe te voegen aan de Stimuleringsregeling Duurzame Energie (SDE). Als dekking noemt de motie lagere uitgaven voor Clean Development Mechanism (CDM) en Joint Implementation (JI). De motie wordt voor 87 mln. gedekt door EZ (40 mln.) en VROM (47 mln.) door lagere uitgaven voor CDM en JI.

Eindejaarsmarge HGIS

Middels de HGIS-eindejaarsmarge is budget uit 2007 verdeeld over de jaren 2008–2010.

Europees Ontwikkelingsfonds (EOF)

De ramingen voor Europees Ontwikkelingsfonds (EOF) zijn aangepast, omdat er sprake is van een overheveling van 2008 naar 2011. Dit is het gevolg van vertragingen bij de uitvoering van lopende programma's.

Goed bestuur

Er zijn meer middelen beschikbaar gesteld voor landenprogramma's op het gebied van goed bestuur in onder andere Afghanistan en Oeganda. Daar staat tegenover dat de ramingen op activiteiten ten behoeve van goed bestuur in onder andere de Palestijnse Autoriteiten en Suriname neerwaarts zijn bijgesteld.

Handels- en financieel systeem

De verlaging op dit artikel is het gevolg van verwachte lagere rentesubsidies op leningen.

HIV/aids

De ramingen voor landenprogramma's op het gebied van HIV/Aids in onder andere Burkina Faso, Mali, Suriname en Zambia zijn neerwaarts bijgesteld. Daarnaast wordt de bijdrage aan het *Global Fund for AIDS, Tuberculosis and Malaria* (GFATM) structureel verhoogd met 20 mln in 2009 en met 30 mln per jaar vanaf 2010. Ook wordt de bijdrage aan United Nations Fund for Population Activities (UNFPA) verhoogd.

Humanitaire hulpverlening

Nederland heeft de bijdragen aan de VN-organisaties *High Commissioner for Refugees* (UNHCR) en *Relief and Works Agency for Palestine Refugees* (UNRWA) verhoogd. Ook aan het Wereldvoedselprogramma is extra budget toegekend.

Intensiveringsmiddelen CA crisisbeheersingsoperaties

Het kasritme van de enveloppe crisisbeheersingsoperaties uit het Coalitieakkoord is aangepast zodat het beter aansluit bij de uitgaven van de voorziening crisisbeheersingsoperaties op de Defensiebegroting als gevolg van de missie in Afghanistan.

Mensenrechten

Er wordt meer budget beschikbaar gesteld voor mensenrechtenprogramma's in onder meer Bosnië-Herzegovina, Guatemala en Oeganda. Ook is het Mensenrechtenfonds verhoogd.

Milieu en water

De Nederlandse bijdrage aan het Global Environment Facility (GEF) voor 2008 heeft reeds in 2007 plaatsgevonden. De verhoging in latere jaren hangt samen met intensiveringen voor landenprogramma's op het gebied van milieu.

Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden

Er wordt meer geld uitgetrokken voor landenprogramma's op het gebied van private sector ontwikkeling (in onder meer Benin, Burundi en

Zambia). Verder worden de bijdragen aan het partnershipprogramma met de *International Finance Corporation IFC*, aan het initiatief Duurzame Handel en aan landbouwkundige organisaties verhoogd. Ook wordt in 2010 en 2011 geld uitgetrokken voor de opvolger van ORET. De verlaging in 2009 hangt samen met aangepaste ramingen over de meerjarige uitputting van de programma's PSOM (Programma Samenwerking Opkomende Markten), MOL (Minst Ontwikkelde Landen)-fonds en ORET (Ontwikkelingsrelevante Exporttransacties).

Onderwijs

Middelen voor onderwijsprogramma's in onder andere Indonesië en Pakistan zijn verlaagd. Verder is de bijdrage aan het Catalytic fund in 2009 en 2010 verlaagd en de bijdrage aan het Partnershipprogramma *International Labour Organisation* (ILO) verhoogd.

Regionale stabiliteit en crisisbeheersing

De Nederlandse bijdrage aan het Stabiliteitsfonds is met 10 mln. per jaar verhoogd. Daarnaast worden extra middelen beschikbaar gesteld voor activiteiten op het gebied van wederopbouw in landen als Afghanistan, Soedan en de Palestijnse Autoriteiten. Verder worden de contributies aan de Verenigde Naties voor crisisbeheersingsoperaties meerjarig verhoogd met circa 26 mln. per jaar.

Reproductieve gezondheid

De uitgaven voor reproductieve gezondheid zijn verhoogd. Er wordt meer geld beschikbaar gesteld voor landenprogramma's en de bijdrage aan SALIN.

Schuldkwijtschelding

De schuld van de Democratische Republiek Congo wordt niet in 2008 kwijtgescholden, maar is vertraagd. Omdat schuldkwijtschelding meetelt voor de ODA-prestatie van 0,8% BNP, wordt het budget voor ontwikkelingssamenwerking aangepast.